

Skauting jako nástroj rozvoje sociálních kompetencí

Michaela Rumplíková

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Michaela Rumplíková**
Osobní číslo: **H18260**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Skauting jako nástroj rozvoje sociálních kompetencí**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti skautingu, sociální pedagogiky a sociální práce.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvalitativního výzkumu formou hloubkového rozhovoru.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

KRAUS, Blahoslav, 2008. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál. ISBN 9788073673833.

KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ, 2001. Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido. ISBN 8073150042.

MATOUŠEK, Oldřich, 2001. Základy sociální práce. Praha: Portál. ISBN 8071784737.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ, 2007. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál. ISBN 9788073673130.

ZAJÍC, Jiří, 2000. Myšlenkové základy skautingu. Praha: Junák. ISBN 8086109402.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **10. ledna 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2024**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

---

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 10. ledna 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3/mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....
18.4.24

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů. § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V závěrečné práci jsou prezentovány pojmy jako skauting, zážitková pedagogika, jejich nástroje a formy. V praktické části práce je zkoumáno sebehodnocení členů organizace v rámci sociálního odvětví. Byla zde využita kvantitativní metoda formou dotazníku, kde byly odpovědi předem strukturovány a respondenti si museli mezi danými možnostmi vybrat. Pomocí dotazníkového šetření zjišťujeme, jestli jsou členové organizace vedeni k sociálním kompetencím, a zda jsou motivováni k dobrovolnictví. Na základě vyhodnocení dotazníků lze vyvodit dopad skautské výchovy v rámci sociálních kompetencí a důležitost jejich aplikace pro budoucí život jednotlivých členů.

Klíčová slova: skauting, sociální kompetence, zážitková pedagogika, sociální práce, sociální výchova

ABSTRACT

Concepts such as scouting, experiential pedagogy and their tools and forms are presented in the final thesis. The practical part of the work examines the self-evaluation of the members of the organization within the social sector. A quantitative method in the form of a questionnaire was used here, where the answers were pre-structured and the respondents had to choose between the given options. Using a questionnaire survey, we find out whether the members of the organization are guided towards social competences and whether they are motivated to volunteer. Based on the evaluation of the questionnaires, the impact of scout education in the framework of social competences and the importance of their application for the future life of individual members can be deduced.

Keywords: scouting, social competence, experiential pedagogy, social work, social education

Tuto stránku chci využít jako poděkování lidem, kteří mi pomohli na cestě, která díky nim vedla k sepsání této bakalářské práce. Děkuji především mé rodině, že mě podporovala nejen v závěrečné části studia. A závěrem bych ráda poděkovala respondentům za jejich ochotu a čas.

„Opravdová cesta k docílení štěstí je dělání radosti ostatním lidem.

Pokuste se zanechat tento svět o trochu lepším, než jaký byl, když jste na něj přišli.“

Robert Baden-Powell

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 SKAUTING.....	12
1.1 HISTORIE SKAUTINGU.....	13
1.2 ROBERT BADEN-POWELL	13
1.3 ANTONÍN BENJAMIN SVOJSÍK.....	14
1.4 KOMPETENCE SKAUTINGU.....	15
2 ZÁŽITKOVÁ PEDAGOGIKA.....	17
2.1 POČÁTKY ZÁŽITKOVÉ PEDAGOGIKY	17
2.2 MOTIVACE K VÝCHOVĚ	18
2.3 VÝCHOVA V RÁMCI VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT	19
2.4 VÝCHOVA K HODNOTÁM	20
3 SOCIÁLNÍ VÝCHOVA.....	23
3.1 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA	23
3.2 SOCIÁLNÍ PRÁCE.....	24
3.3 SOCIÁLNÍ KOMPETENCE.....	25
3.3.1 Empatie	27
3.3.2 Spolupráce v týmu.....	28
3.3.3 Osobní rozvoj	29
3.3.4 Organizace.....	29
3.3.5 Komunikace	30
3.3.6 Zvládání stresu	32
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
4 VÝZKUM.....	34
4.1 VÝZKUMNÝ CÍL	34
4.2 METODY POUŽITÉ VE VÝZKUMU.....	34
4.2.1 Kvantitativní výzkum.....	34
4.2.2 Analýza dat.....	35
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	35
4.4 VÝZKUMNÝ NÁSTROJ	36
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	37
5.1 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU	37
5.2 MOTIVACE KE ČLENSTVÍ	38
5.3 DOBROVOLNICTVÍ.....	38
5.4 SOCIÁLNÍ KOMPETENCE.....	40

6	VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	43
6.1	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	46
	ZÁVĚR	47
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	49
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	51
	SEZNAM GRAFŮ	52
	SEZNAM TABULEK.....	53
	SEZNAM PŘÍLOH.....	54
	DOTAZNÍK.....	55

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je provázanost mezi skautskou organizací a sociálními kompetencemi. Toto téma je zvoleno z důvodu, že je shledána určitá opakovatelnost u žadatelů o práci v sociální oblasti a jejich členství ve skautingu. Jelikož se jedná o pracovní místo v rámci sociální oblasti, je v rámci bakalářské práce proveden výzkum, zda je mezi volnočasovou aktivitou a sociální kompetencí nějaká propojenost, a zda jsou členové skautingu vychovávaní sociálně, a proto se v této profesní sféře uplatňují a vyhledávají tyto profese.

Teoretická část práce se zabývá rozbohem a vysvětlením pojmů pojících se se skautingem. V rámci jednotlivých kapitol je snaha o přiblížení skautské historie, základních principů a myšlenek, na jejichž základě je stavěna výchova a strukturován program pro mládež. V práci je čtenář seznámen s pojmy jako je například zážitková pedagogika, jelikož právě toto pedagogické odvětví vychází ze skautských metod.

Cílem práce je seznámit čtenáře se sociálními kompetencemi, které jsou nezáměrně podporovány v rámci skautské výchovy. Tyto zjištěné informace jsou aplikovány v rámci praktické části a pomocí kvantitativního výzkumu, kde je využívána forma dotazníkového šetření s respondenty, kteří jsou členy skautského hnutí. V rámci šetření je zjišťováno, jak respondentům toto hnutí pomohlo v rozvíjení sociálních kompetencí. Práce a její výsledky mohou být podkladem pro další výzkumy, jelikož se danou tematikou v dnešní době zabývá velmi málo výzkumníků. Celkově se tématem skautingu zabývali autoři spíše v minulosti a z dosavadních publikací, výzkumů a článků se čerpá dodnes, i přesto, že se jedná o informace často několik desetiletí staré. V rámci organizace jsou ovšem určitě interní inovace, ale tyto informace se k nečlenům nedostanou, pokud o ně neprojeví vyloženě zájem a nedohledají si je. Práce může být také inspirací pro obory (například pedagogiku), kde se podobné principy výchovy mohou dát aplikovat k lepší soustředěnosti a motivaci mládeže.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SKAUTING

Skauting je seskupení členů, kteří se shodují v nalezeném smyslu života. Cílem hnutí je hledání řešení na různé problémy. Cíle, principy a metoda skautingu jsou schváleny mezinárodně a nalezneme je zapsány ve Stanovách světové organizace skautského hnutí. Jakékoliv změny by musela schválit světová organizace, kde by musela zasedat rada a změny odsouhlasit. Toto hnutí má jako hlavní cíl výchovu mládeže pomocí skautské metody a věrnost skautským ideálům a hodnotám. Členové nejsou nikterak věkově omezeni, ovšem původní záměr skautské výchovy byl orientovat se na adolescentní mládež, u kterých měl výchovný princip největší efekt. Dnes už není výjimkou, že skautské oddíly navštěvují jak malé děti tak dospělí jedinci. U malých dětí je ovšem kontrast s tím, jak moc dokáží pochopit skautské poslání a jestli se potom jejich oddíl neodklání od skautské myšlenky. Stejně jako věk nehraje roli ani pohlaví. Přestože původní úmysl byl, že se bude jednat o hnutí pouze pro chlapce, dnes tomu již tak není. Skauti se ovšem schází většinou podle rozřazení na kluky – holky a následně ještě podle věku, ale záleží na každém středisku, jak si tohle pravidlo nastaví. V dnešní době má skautské hnutí přes šedesát milionů členů v 216 zemích na světě, a z toho jich je jen v České republice přes 688 tisíc. Tímto se tato organizace stala v naší zemi největší organizací pro výchovu mládeže. Pokud se skupiny schází odděleně podle věku a pohlaví, většinou se potkávají na pravidelných akcích všichni dohromady, jelikož je pro skauting důležité udržování soudružnosti. Většina členů v hnutí zůstává i v dospělosti a věnuje se výchovné činnosti na pozici vedoucího. Pro tuto činnost musí jedinec složit zkoušky, aby nabyl potřebné zkušenosti a ukázal, že má výchovné vlohy. Členství je v organizaci dobrovolné – každý má právo se svobodně rozhodnout, zda chce být členem a dodržovat základní principy hnutí, kterými jsou: povinnost k Bohu, povinnost k ostatním a povinnost k sobě. Jako člen se může k oddílu připojit každý, a to bez rozdílu – nehraje zde roli rasa, náboženství ani ekonomický či sociální status. Ovšem tohle pravidlo neznamená, že se může stát členem opravdu každý. Je zde kladen velký důraz na to, aby byl jedinec ochoten dodržovat a ctít skautská pravidla a zásady. (Zajíc, 2001)

1.1 Historie skautingu

Skautské principy jsou datovány již od antického období, tedy až do období 500 let před naším letopočtem. Shoda je zde viděna ve dvou bodech. A to v prvním - rozvíjení fyzická, duchovna a duševna. A v druhém bodě tzv. LOGOS, tedy dodržování určitého řádu, zejména dodržování pravidel, posouvání sebe sama a uvědomění si významu kázně. Dalším obdobím, kdy byl připojen další princip, je křesťanství. Toto období je okolo roku 29 našeho letopočtu a je zde myšlenka především na bratrství lidí. Ve skautingu vidíme podobnost v sesterství a bratrství mezi členy. Jedná se o bratrství/sesterství členů, kteří nejsou ve skutečnosti pokrevně příbuzní, ale cestou za stejnými ideály se stávají součástí tzv. velké rodiny. V 11. století je střípek skautingu v oblasti rytířství, a to zejména v ochraně slabších a v důležitosti cti, což ukládá patron skautů – svatý Jiří. Důležitou osobou pro skautskou výchovu je označován Jan Ámos Komenský a jeho hlavní myšlenka – škola hrou, která je stěžejním bodem pro výchovu skautské mládeže. Mezi další nejhlavnější osoby, které daly základ pro skautské principy patří například Jean Jacques Rousseau (důležitost spojení s přírodou), Henry David Thoreau (přežití a žití plnohodnotného života v jednoduchosti – poustevnický způsob), John Ruskin (pozitivní výchovná metoda – zaměření se na to, co dělat máme – nezaměřovat se na to, co dělat nemáme a zároveň dbát na dobré zásady). Nakonec se dostáváme k zakladatelům skautingu. Nejznámější zakladatelé jsou Robert Baden-Powell (světový zakladatel) a Antonín Benjamín Svojsík (zakladatel českého skautingu). (Zajíc, 2001)

1.2 Robert Baden-Powell

Tento zakladatel skautingu je znám pod celým jménem Robert Stephenson Smyth Baden-Powell. Jako důstojník sloužil v Indii, kde svůj čas rád trávil v džungli, kde se od domorodců učil veškerým dovednostem, které mohl v přírodě uplatnit. Díky nabytým zkušenostem dokázal ubránit pevnost Mafeking, za což byl následně povýšen na generála a stal se národním hrdinou. Díky své misi si uvědomil, jak je důležité motivovat děti k smysluplnému využívání volného času a vydal příručku pro chlapce – Scouting for Boys. Před vydáním si své výchovné metody vyzkoušel v praxi na uspořádaném táboře. Kniha nebyla pouhou příručkou s výchovnými postupy, ale tyto výchovné procesy byly skryty ve vyprávění a v popsáních hrách. Baden-Powellův cíl byl založen na rozvíjení charakteru, zručnosti, fyzicky a správným přístupem k občanství. (Nosek, 2012)

Baden-Powell zjistil, že se skaut těší veliké oblibě. Vzdal se proto postu generála a začal se naplno věnovat skautské dráze. Po první světové válce se upnul k myšlence, že skauting by měl vést k dobré vůli, pomoci druhým a ke službě veřejnosti. Dodnes nese skauting Baden-Powellovy základní body jako je trávení času v přírodě s kamarády, že se členové podílí na vytváření programu a vedoucí jsou pro mládež průvodci na cestě skautským světem. Díky tomu skautská mládež dostává dobrý základ do své životní cesty. V knize *Scouting for Boys* představuje Baden-Powell světu i skautský zákon se skautským slibem, který by měl být oporou pro skautské členy při vedení skautského života. I dnes jsou považovány slib a zákon za velmi důležité, protože se jimi řídí skauti po celém světě. Je považován za jakýsi vrchol skautské cesty, podle kterého se snaží skauti žít, učit se ze svých chyb a zdokonalovat tak sami sebe. Svým přístupem k mládeži se Baden-Powell stal pro mnohé idolem a sjížděli se za ním různé osobnosti, které přebírali jeho styl výchovy mládeže. Z České republiky se k němu vydal načerpat zkušenosti například Antonín Benjamin Svojsík. (Nosek, 2012)

1.3 Antonín Benjamin Svojsík

Je znám především jako uznávaný pedagog, ale proslavila jej zejména mimoškolní aktivita, kde se věnoval výchově mládeže v rámci jím založeným českým skautingem. Pedagogice se ovšem věnoval i ve skautingu, jelikož zde uplatňoval pedagogiku volného času. V pedagogickém světě byl učitelem tělocviku, v tom skautském byl pojmenován jako náčelník zakladatel. Než se vydal na skautskou cestu, působil například v Sokole nebo byl spoluzakladatelem pěveckého souboru, se kterým se zúčastnil několika zahraničních výjezdů. V pěveckém souboru byl nejmladší, proto se mu začalo říkat Benjamin. Tuto přezdívku si posléze sloučil se svým jménem. Jeho zájem o skauting se začal nejvíce rozvíjet v Anglii, kam odjel, aby tohle hnutí poznal lépe zblízka. Sledoval, jak hnutí funguje, čím se zabývá a oslovilo jej i to, že chlapci z oddílu byli samostatní a scházeli se v klubovně i sami bez vychovatele. Zalíbili se mu cíle skautingu při výchovném procesu skautů, náplň schůzek, ale zejména propojení s přírodou. Po návratu přeložil knihu od zakladatele skautingu Baden-Powella s názvem *Scouting for Boys* a začal se zakládáním prvního skautského oddílu v Česku. Založení oddílu bral opravdu vážně a nechtěl opominout žádný výchovný proces, proto vše konzultoval s odborníky z řad pedagogů, politiků a dalšími známými osobnostmi. Jeho první myšlenkou bylo založit oddíl pod záštitou Sokola, jelikož mu sokolská forma výchovy zaměřená pouze na tělovýchovu přišla příliš přímočará. Sokol nakonec zaštitit Junáka odmítl. V roce 1912 vydal Svojsík titul s názvem *Základy junáctví*. (Morkes, 2007)

Název Junák mu poradil inspektor František Bílý a Svojsík jej zvolil proto, aby se co nejvíce přiblížil českému prostředí. Téhož roku proběhl pod jeho dohledem první vůdcovský kurz, a hned na to se konal první tábor. Zúčastnilo se jej 13 chlapců a hned při přípravě tábořiště bylo potřeba využití jejich fyzické síly. Chlapci si museli do sídla tábořiště dopravit náčiní nutné pro stavbu tábora. V roce 1914 byl pro nadšené ohlasy založen spolek s názvem Junák – český skaut. Rok na to se založil i skaut pro děvčata. První světová válka junáctví dosti omezila, ale zastavit jej nedokázala, a tak se spolek nadále rozšiřoval o další členy. V roce 1919 se z organizace stal Svaz junáků – skautů Republiky Československé, kde stál Svojsík v roli náčelníka až do dne svého úmrtí v roce 1938. Na jeho pohřbu se sešlo přes 3000 skautských členů, čímž se jeho pohřb dodnes přirovnává k pohřbu slavných osobností. V době druhé světové války byla tato organizace zakázána. Po druhé světové válce byla znovuobnovena, ovšem následující totalitní režim ji zase zrušil. V období pražského jara byla zase obnovena, aby byla následně zase po normalizaci rozpuštěna. Po listopadu 1989 mohlo hnutí fungovat zase s původními myšlenkami A. B. Svojsíka. Nejen pedagogové svou inspiraci v rámci volnočasových aktivit čerpají dodnes z původních Svojsíkových metod. Skautské metody jsou dnes využívány třeba i v zážitkové pedagogice. (Morkes, 2007)

1.4 Kompetence skautingu

Kompetence je určitá míra znalostí nebo dovedností, kterých chceme pomocí výchovy dosáhnout - můžeme je tedy brát jako výchovné cíle. V Junákoví máme celkem 24 velkých cílů. Tyto kompetence jsou upraveny pro každou věkovou kategorii tak, aby je daná kategorie mohla zvládnout a zároveň člena posunula v jeho dovednosti dál. Těchto 24 cílů je rozděleno do šesti oblastí: Co umím a znám, Kdo jsem, Moje kamarádství, Můj domov, Svět okolo nás a Příroda kolem nás. V rámci sociálního odvětví jsou skautské kompetence přímo specifikovány například v těchto bodech:

1. V běžném životě je skaut samostatný a zvládne se postarat o sebe i o ostatní. Umí řešit problémy, kriticky pracovat s informacemi, učí se z řešení problému.
2. Je připraven na různé situace včetně krizových.
3. Komunikuje s ostatními s cílem navázání kvalitních vztahů. Umí se dobře vyjadřovat.
4. Pomáhá druhým. (Junák – český skaut, 2022)

Podrobněji jsou pak tyto kompetence dále rozepsány v tzv. projevech, které se dělí dle věku člena. Projevy nám rozepisují, co konkrétně by měl člen pro rozvoj dané kompetence zvládnout. K daným bodům výše to jsou tyto projevy:

1. Dokáže jednat s institucemi a má základní přehled o právech a povinnostech pro svůj věk.

Umí pracovat s informacemi: určit si, co potřebuje vědět, zvolit vhodné zdroje, vyhledat je, kriticky vyhodnotit relevanci a zpracovat informace.

Dokáže navrhnout různé postupy řešení a rozhodnout se pro nejvhodnější, které uskuteční.

Je schopen se ohlédnout za řešením daného problému.

2. Ví, jak si poradit v různých situacích včetně krizových.

Jednodušší nečekané situace již zvládá řešit.

3. Snaží se být otevřený a vnímavý vůči druhým bytostem. Je ochotný vstřícně komunikovat. Snaží se vcítit do druhých. Rozvíjí svou schopnost nahlédnout na situaci z pozice druhého člověka.

4. Dokáže reálně hodnotit svoje možnosti pro pomoc druhým (včetně překonání vlastního nepohodlí, hledání nových způsobů apod.). Účinně pomáhá jako jednotlivec i ve skupině. (Junák – český skaut, 2022)

Z výše uvedených bodů je nám zřejmé, že skautské kompetence jsou v rámci výchovy zaměřené na rozvoj osobnosti, která bude schopna pomáhat nejen svému blízkému okolí, ale především i širšímu okruhu obyvatelstva. Použití těchto kompetencí můžeme vidět například v rámci skautských aktivit, které vykonávají skauti dobrovolně. Pro názorný příklad můžeme sáhnout do nedaleké minulosti koronakrize, kdy skautští členové neváhali a valná většina z nich šila roušky, nosila jídlo seniorům a následně se podíleli na plánování a distribuci žádané pomoci. (Junák – český skaut, 2022)

2 ZÁŽITKOVÁ PEDAGOGIKA

2.1 Počátky zážitkové pedagogiky

Zážitková pedagogika vychází z holistické neboli celostní výchovy. Kdy holistickou výchovu můžeme definovat jako způsob, kterým záměrně působíme na skupinu či jedince s cílem jejich proměny pomocí prožitků. Nejčastější umístění holistické výchovy je v přírodě a cílem je, aby se daný prožitek vyvinul do zkušenosti. Ovšem tohle je jen jedna z vícero terminologických vysvětlení, jelikož zážitkovou pedagogiku si většina autorů vysvětluje trochu odlišným způsobem. Je to i z důvodu, že zážitková pedagogika jako obor prošla několika vývoji a to nejen v České republice, ale i po celém světě. Jsou zde opěrné body v jejím vývoji, a to především v tom, že navazuje na reformní pedagogiku – jedná se o souhrn teorie a praxe, které vytvářejí základ pro alternativní školy. Zde nám určitě bude známo jméno představitelky Marie Montessori. V dalších bodech navazuje i na pedagoga a filozofa Jeana-Jacquesa Rousseaua, na pedagoga Jana Amose Komenského, a také se opírá o myšlenky řeckého pedagoga a filozofa Platóna. Zde tedy vidíme, že tento pedagogický obor čerpá jak z antického Řecka, tak z různých hnutí, které se rozvíjely na přelomu 19. a 20. století. Jedná se o hnutí, které jsou populární dodnes jako skauting, foglaring, tramping, woodcraft a další podobné organizace spojené úzce s pobytem v přírodě. Tyto spolky jsou stavěny na určité formě výchovy v přírodě, kde je kladen důraz na pohyb s herními prvky. (Jirásek, 2019)

Pokud se zaměříme na vývoj tohoto odvětví pedagogiky v České republice, tak můžeme konstatovat, že se se vyvíjelo samo, za specifických okolností ve velmi zvláštní době. Díky tomuto se zrodilo odvětví, které je úplně originální jen pro Českou republiku, a je díky této jedinečnosti velmi schopné. Česká zážitková pedagogika je specifická zejména způsobem prožívání a následkem nabyté zkušenosti. Toto je získáváno za pomoci hry, která je po celou dobu evaluována a následně zhodnocena se záměrem, aby bylo dosaženo co největšího rozvoje. V českém pojetí je tedy zážitková pedagogika zaměřena na rozvoj jedince, především na rozvíjení jeho osobnosti. Počátky rozvoje můžeme datovat od šedesátých let, kdy se objevuje tzv. tábornictví. Toto tábornictví vycházelo především z hnutí jako Junák, Lesní moudrost či z trampování. V sedmdesátých letech se otevírá druhá vlna, kdy se začíná aplikovat forma pobytu v přírodě a dochází k velké oblibě. (Hanuš & Chytilová, 2009)

Proto následuje několik zkušebních akcí, jako je třeba Pokus pro dvacet – vybudování střediska v Lipnici a první akce pro mládež ve věku od 16 do 24 let, kde je kombinován pohyb s kulturními prvky. Následuje projekt Gymnasion, který se úplně odklonil od doposud praktikovaného, a přikláněl se k ideologiím antického Řecka. V programu můžeme mimo jiné nalézt prvky, které mají velmi blízko Junáctví, jako jsou táboření, zpěv, sport, vlastní rozvoj či pozorování přírody. Na lektory byly kladeny velmi vysoké nároky, musely mít v první řadě přehled a umět uplatňovat zásady pedagogiky a psychologie. Je zde viděn velký potenciál, a proto následují další a další projekty a zážitková pedagogika se na českém území rozvíjí až do dnešní doby. Velký průlom v rozvoji nastává v březnu 1977, kdy se uskutečnil seminář a na jeho základě byla zřízena Prázdninová škola. V jejím čele stojí Allan Gintel, který stál u zrodu dvou zmiňovaných projektů: Pokus pro dvacet a Gymnasion. V Prázdninové škole vzniká zcela odlišné pojetí zážitkové pedagogiky a v zahraničí se tomuto způsobu výchovy nejvíce přibližuje Kurt Hahn s hnutím Outward Bound (jeho principy jsou založeny na těchto základech: dokážeme více než si myslíme, a málokdo si uvědomuje čeho lze dosáhnout vzájemnou pomocí a spoluprací v týmu). Zde je vytvořen koncept pro jednorázové pobyty, které trvaly 3-18 dní a zúčastnit se jej mohli dospívající. Na základě této výchovné metody je vidina, že by se účastníkovi měl zcela změnit životní styl, především myšlení, jednání a činy. (Hanuš & Chytilová, 2009)

2.2 Motivace k výchově

Procesem výchovy procházíme od rodiny, přes školu až po zájmové činnosti. Výchova se týká určitým způsobem každého z nás, a to opravdu každého bez jakékoliv diskriminace. Pro dobrý způsob výchovy je důležité se zaměřit zejména na jedince a to tím, že se zaměříme na pět hlavních rysů. Mezi tyto rysy patří tělesná konstituce (jakou postavu má jedinec), temperament (citlivý, uzavřený, ...), schopnost (na co je daný člověk nadaný), zaměřenost (lidské ideály, zájmy, ...) a charakter (odpovědný, pracovitý, ...). Pro dobrého vychovatele je dobré si tyto rysy pojmenovat u každého jedince zvlášť, jelikož je každý jedinečný, a pro dobrou motivaci a odnesení si z dané lekce určitou formu zážitku je potřeba výchovný program vždy patričně upravit s ohledem na každého člena zvlášť. Pro získání zážitku je důležité získání pocitu objevení. Tento objev nás vede k vyššímu výkonu, a díky tomu můžeme růst i my samotní. Pokud se nezaměříme na tyto poznatky a nesprávně vydedukujeme například obtížnost úkolu, nejpravděpodobněji se stane to, že studenti budou frustrováni a odvedou svou pozornost k narušování programu. (Hanuš & Chytilová, 2009)

Pokud ovšem program nastavíme tak, aby se mohl uplatnit každý jedinec, docílíme tím našeho cíle, a to zážitku, díky kterému se může daný člověk posunout ve svém psychickém vývoji. Dalším důležitým aspektem je motivace. Pokud jedinci neuvidí cíl, který by pro ně byl užitečný a dával jim smysl, tak nejsme schopni docílit ani jiných vlastností, protože bez dostatečné motivace nám nikdo ze členů program plnit nebude. Tímto postupem splníme model úspěšných kroků k cíli. V rámci motivace můžeme použít i Maslowovu pyramidu potřeb, jelikož pokud nebudou mít účastníci splněny ty nezákladnější fyziologické potřeby, jako je například hlad nebo žízeň, tak je nikdy pro program patřičně nenamotivujeme. Pro motivaci je i potřeba dodržovat některé zásady, jelikož jejich porušení může u účastníků vyvolat zase ztrátu motivace. Mezi tyto zásady, které by měl vychovatel dodržovat, patří například nemít oblíbeného účastníka, oprávněně účastníky chválit, být dobře naladěný, věřit účastníkům v daném úkolu a povzbuzovat je v jejich jednání. Ovšem tyto zásady musí být opravdové a pocházet přímo od srdce. Účastníci poznají, pokud je chování hrané a falešné, což vede zase ke ztrátě motivace. Aby u účastníků byla motivace dostatečně probuzena, je potřeba, aby i zadavatel byl dostatečně motivován, účastnil se programu spolu s účastníky a dokázal rozdávat uznání. (Hanuš & Chytilová, 2009)

2.3 Výchova v rámci volnočasových aktivit

Mezi volnočasové aktivity se řadí všechny aktivity, které provádíme po svých povinnostech. Tedy po tom, co skončíme ve své školní či pracovní činnosti. Pro rozvoj lidstva je žádoucí, aby se obyvatelé ve volnočasových aktivitách rozvíjeli, jelikož omezení a nedostupnost takových aktivit může vést k rozvoji deviantního chování, které ohrožuje zejména mládež. Ze sociálního hlediska je rozvoj volnočasových aktivit důležitý a potřebný pro rozvoj prosociálního jednání. V dnešní době je čím dál těžší vyplnit volný čas, a to zejména z důvodu pracovní či studijní vytíženosti. Lidé prahnou po tom mít se po dodělání studií nebo v práci finančně co nejlépe, a proto svůj volný čas často obětují na úkor financím. Pro člověka je čím dál důležitější být finančně zajištěn co nejlépe, aby si pak finance mohl ve svém volném čase co nejlépe užít, mnohdy to ovšem bývá naopak a finance jsou využity na žádoucí odpočinek po přepracovanosti a na nějaké užívání již nezbyvá síla. Ovšem i bez finančního statusu se v dnešní době užívá volnočasových aktivit velmi obtížně, protože je velká míra zábavy zpoplatněna. Tato skutečnost nás vrací zase zpátky k sociálnímu statusu, kdy bez práce nemáme peníze a nemůžeme si dovolit se začlenit mezi sociální skupiny se stejnými zájmy. Často se pak stává, že se zapojíme do skupiny, která má sklony k neadekvátnímu chování anebo se úplně izolujeme. (Kraus & Poláčková, 2001)

Izolace od sociálních skupin sebou často nese stres, deprese, pocit neužitečnosti a ztrátu sebedůvěry. Právě ztráta sebedůvěry může vést k tomu, že se jedinec nedokáže již dostat svépomoci zase zpátky na svůj předešlý sociální status. V poslední době se většina ekonomických zemí snaží s tímto problémem bojovat. A to zejména lidským přístupem, kdy se snaží myslet i ve studijním a pracovním životě na volný čas. Je tedy podporován seberozvoj či efektivnost využití volného času, ať už patřičnými benefity nebo pořádáním různých volnočasových akcí. Ovšem i tady se mohou naskytnout problémy, a to zejména věkové. Jelikož mladší jedinci v kolektivu jeví zájem o akčnější trávení času, zatímco starší členové dají přednost klidnějším a oddychovým činnostem. Ale i přes věkové rozdíly je těžké v dnešní technické době propojovat lidi k osobním setkáním a snažit se o soudružnost. Bez ohledu na věk je čas strávený u televize či internetu jeden z nejčastějších způsobů trávení volného času. Proto se také většina volnočasových aktivit přesouvá do elektronické podoby a jedinec svůj oddychový čas tráví sám, zavřený ve svém pokoji. (Kraus & Poláčková, 2001)

2.4 Výchova k hodnotám

Pojmem hodnota chápeme ocenění něčeho duchovního či materiálního. Je to vlastně to, co nám dává smysl a dělí to pohled na správné a špatné hodnoty (např. lidské skutky). Mezi jedno z dělení hodnot patří dělení na hodnoty civilizační, přírodní a duchovní. Přírodní můžeme popsat tak, že každý člověk chce cítit lásku, patřit do společnosti a být uznáván. Civilizační popisují vývoj písma, vědy, techniky a dalších odvětví. Mezi duchovní hodnoty můžeme zařadit třeba pohled na náboženství či sebeovládání v rámci sebereflexe, morálky a mravnosti. Hodnotový systém se nám vytváří během celého života a může se i několikrát změnit. Nejdůležitější je mít z našich hodnot dobrý pocit. V naší zemi vedou hodnoty jako rovnost, dobro, svoboda myšlení a činu, solidarita ke slabším a znevýhodněným. Často je výchova k těmto hodnotám vedena tak, že si žáci ani nevšimnou, že se něco takového učí. Ovšem dnes je čím dál modernější učit se těmto hodnotám vědomě, a proto se zařazují do programu okrajově nebo se dělá program zaměřený pouze na tyto hodnoty. Výchova k hodnotám je ukotvena v Rámcovém vzdělávacím programu. V rámci průřezových témat se s hodnotami setkáme v předmětech jako jsou sociální výchova (hodnota názoru, hodnota pomoci, ...), výchova demokratického občana (hodnoty jako solidarita, svoboda slova, ...), globální výchova (vztah k evropským hodnotám, ...), multikulturní výchova (postavení se xenofobii, diskriminaci, ...) a enviromentální výchova (hodnota přírody okolo nás, ...). (Vacek, 2008)

Férová hra, pomáhání druhým, služba společnosti, čest, odvaha, zodpovědnost, aktivní občanství, úcta k demokracii – všechny tyto hodnoty se řadí mezi skautské hodnoty již více než sto let a členové skautingu jsou na ně patřičně hrdí a propagují je, co to jde. Vždyť pevným bodem pro dodržování hodnot je skautský slib a skautský zákon, podle kterých se skauti řídí i mimo společná setkávání. Tyto hodnoty mají připravit skautské členy na život v aktuální době, především je vést k uvědomění, že v hodnotě mají vyšší cenu jiné věci než ty materiální. Znění skautského zákona a slibu je následující:

Skautský slib

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:
sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době,
plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské,
duší i tělem být připraven(a) pomáhat vlasti i bližním.“ (Junák – český skaut, 2023)

Ovšem skautský slib se může měnit v závislosti na náboženství či zemi, kde se ke skautskému hnutí hlásíme. Pro představu malá ukázka skautských slibů z Velké Británie:

Skautský slib pro členy, kteří jsou buddhisté

Na svou čest,
slibuji, že udělám vše pro to,
abych hledal útočiště v Trojitém
drahokamu, že budu plnit svou povinnost
vůči králi,
jednat se soucitě s celým životem
a dodržovat skautský zákon.

(Scouts, 2024)

Skautský slib pro členy, kteří jsou ateisté nebo bez vyznání

Na svou čest
slibuji, že se budu snažit
prosazovat naše skautské hodnoty, plnit
svou povinnost vůči králi,
pomáhat druhým lidem
a dodržovat skautský zákon.

Skautský zákon

1. Skaut je pravdomluvný.
2. Skaut je věrný a oddaný.

3. Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.
4. Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.
5. Skaut je zdvořilý.
6. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.
7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.
8. Skaut je veselý myslí.
9. Skaut je hospodárný.
10. Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích. (Břicháček, 2001)

Dodržováním těchto zásad i mimo skautské hnutí, tedy v běžném životě, mají dopomoci k výchově mládeže v rámci skautských hodnot a postupem času by si členové měli sami uvědomovat pozitivismus těchto hodnot. Je nutné doplnit, že oboje – tedy slib i zákon, plní skauti dobrovolně a na plnění těchto podmínek je založeno i členství v Junáku, které není jinak vůbec ničím podmíněné. Tím, že členové skautským slibem slibují dovětek – jak dovedu nejlépe, přijímají fakt a závazek seberozvoje. Prvním krokem v seberozvoji je už samotné splnění slibu, ten by měli skauti umět nazpaměť a plnohodnotně mu rozumět. Proto je slib upraven pro malé světlušky a vlčata (jedná se o ty nejmladší skautské členy) tak, aby mu porozuměli a dokázali si nad slibovanými zásadami představit reálné věci. Proto tito nejmladší členové slibují svoji snahu, jelikož jim na jejich cestě musí pomáhat vedoucí, který se snaží být na jejich cestě průvodcem a dbá na dodržování těchto hodnot a zásad. (Junák – český skaut, 2023)

3 SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Základem výchovy je socializace, tedy prisvojení si chování, jazyka a dalších specifických vlastností dané skupiny. Socializujeme se do různých rolí celý život, což je nám usnadněno vrozenou sociabilitou, tedy schopností se sociálně začlenit. Mezi takové skupiny, kterými většina z nás projde, patří rodina, škola a práce. V těchto skupinách plníme určitou roli a musíme se v některých věcech přizpůsobit skupině, tedy se tzv. sociálně adaptovat. Pokud se jedinec začne projevovat nepřizpůsobivě, můžeme hovořit o deviantní socializaci. V takovém případě je vhodné se pokusit o nápravu a snažit se vrátit takovou osobu zpátky do fungování normálního sociálního procesu, tedy pokusit se jej resocializovat. (Kraus, 2014)

3.1 Sociální pedagogika

Sociální pedagogika se na našem území, tedy v České republice, začíná rozšiřovat až po roce 1989. Současnou sociální pedagogiku můžeme vysvětlit ve dvou úrovních. A to na úrovni sociální a pedagogické. Sociální úroveň je vázána na společnost a řídí se sociálním rámcem a společenskými podmínkami. Pedagogická úroveň se snaží pomocí pedagogických prostředků nároky sociální úrovně prosazovat a realizovat. Předmět sociální pedagogiky si stejně jako teorii vykládá každý autor jiným způsobem. Všeobecně lze ale konstatovat, že se sociální pedagogika zaměřuje na každodenní život jedince a jeho zvládnání životních situací. Zároveň se jedince snaží chránit před riziky a snaží se zahajovat změny v sociálním prostředí, které budou v souladu s potřebami a zájmy daného jedince. Sociální pedagogiku můžeme dělit dle zaměření až do 5 skupin. Jedná se o zaměření:

1. k objektu výchovy - působení na skupiny (profesní, zájmové, ...)
2. k formám a podmínkám výchovy – zaměřena na mimoškolní instituce (patří sem i rodina) a role v tomto prostředí
3. k cílům výchovy – zaměřena na společenské potřeby – spolupráci, jednání ve prospěch druhých, demokratizace výchovy, ...
4. k metodám výchovy – zaměřena na výchovné postupy, které jsou takzvaně nepřímou výchovné
5. ve smyslu sociální pomoci – sociální si zde vysvětlujeme jako vzájemnou podporu a pomoc osobám, které jsou ve znevýhodněné situaci, například z ekonomických, zdravotních či jiných důvodů (Kraus, 2014)

Další dělení sociální pedagogiky máme dle její funkce, a to na preventivní a terapeutickou. Preventivní funkce je zaměřena na analýzu prostředí působící na jedince (rodina, organizace,...). Na základě této analýzy se snaží sociální pedagogika navrhnout možnosti nápravy. Její zaměření je tedy orientováno na primární prevenci (udržování zdravé populace) a sekundární prevenci (vyhledávání sociálně patologických ohnisek). V sekundární prevenci se uplatňují například protidrogová centra či linky důvěry. Terapeutická funkce je zaměřena na výchovu v rámci potřeb jedince a uspokojování těchto potřeb se zájmem doladit nedostatky způsobené negativním vlivem prostředí. Pokud se podíváme na propojení sociální pedagogiky s jinými disciplínami, má nejbližší k sociologii a rozvíjí pedagogickou teorii, především pedagogiku volného času. (Kraus, 2014)

Pro skauting je sociální pedagogika přínosná zejména tím, že ji může využít v rámci rozvoje sociálních kompetencí. Skauting nám do sociální pedagogiky zapadá nejlépe v rámci členění dle zaměření. Skautský záměr zde najdeme ve všech pěti bodech, tedy v objektu výchovy, formách a podmínkách výchovy, cílech výchovy, metodách výchovy a ve smyslu sociální pomoci.

3.2 Sociální práce

Jedná se o obor, který se zaměřuje na řešení problémů lidstva. Sociální práce je především zaměřená na pomoc lidem a porozumění potřebám ostatních lidí. Dnes je sociální práce zastřešená etickým kodexem, metodikou práce s klientem a také je navázána na státní správu z organizačního a finančního hlediska. Sociální pracovník se snaží podporovat člověka, který se dostal do nějaké nouze, a to v rámci jeho sociálního fungování (pomoc při získání nových nebo obnovení již nabytých zkušeností, které umožní osobě fungovat v rámci jeho prostředí). Důležité je ho vést k samostatnosti, a to takovým způsobem, aby se na pomoci nestal závislý a dokázal si v budoucnu poradit v podobných situacích sám. Mezi osoby, kterým sociální pracovník pomáhá řešit jejich problémy patří např. rodiny s dětmi, invalidní občané, delikventi, ... (Matoušek, 2012)

3.3 Sociální kompetence

Hlavní sociální kompetencí je mít přehled nad danou sociální situací, a to zároveň s dodržováním daných cílů. Pro správné podání sociální pomoci je potřeba mít osvojené sociální techniky na základě sociální percepce a mít blízko k sociální inteligenci. Sociální technika je veškerá komunikace, kterou využíváme při komunikaci s ostatními. Jedná se o řeč těla, mluvené slovo (rozkaz, oznámení), mimiku, pohyb očí (přímý pohled, úhyb) a chování (agresivní, dominantní). Většinou se snažíme sami sebe uvést v lepším světle, a proto má většina z nás některé komunikační techniky naučené a využívá je záměrně k manipulaci s druhými osobami ve svůj prospěch. Ovšem některé komunikace těla se nedají naučit a dokáží o nás spoustu věcí prozradit. Tato tahle technika je důležitá při práci s klienty, kdy je ve většině sociálních profesí důležité vyznat se v klientově řeči těla. V rámci mezilidských vztahů je pak důležitá sebe prezentace, díky které na ostatní působíme nějakým dojmem. Mezi techniky je řazena také sociální percepce, kdy si osoby určitým způsobem zaškatulkováváme na základě jejich vzhledu, projevu, vlastností. Další sociální technikou může být brainstorming, neboli vyřčení jakékoliv myšlenky, která nás zrovna napadne. V poslední době je nepopulárnější technikou asertivita, kdy se bere ohled i na protistranu, ale zároveň se za jasně daných podmínek snažíme prosadit náš názor v rámci slušnosti. Všechny tyto techniky používáme v rámci sociální percepce, tedy na základě toho, jak vnímáme sami sebe a jakým způsobem na nás působí lidé okolo nás. Zejména jde o sociální dění (to, co vidí oko – vzhled, chování) v souladu s vnímáním skutečnosti (můj názor na danou situaci). Pro spoustu sociálních profesí je vyžadovaná i určitá sociální inteligence, tedy schopnost řešit sociální problémy, takže problémy, které vznikají v komunikaci mezi lidmi. Zde jsou důležité vlastnosti jako empatie (vcítit se do duchovního rozpoložení druhého člověka). V rámci sociální inteligence máme dvě složky. První je rozpoznání osoby a jeho chování a zvolení správné techniky, což je obsah druhé složky.

Na základě těchto technik jsme schopni dosáhnout sociálních kompetencí, které nám budou usnadňovat pomoc druhým lidem. Budeme moci ostatní osoby lépe pochopit, vcítit se do jejich situace a pomoci jim v hledání vhodného řešení. Postup pro správné využití dovedností v praxi je následující: 1) vytvořit si s osobou vztah (věnujeme klientovi pozornost, jednáme s ním jako s rovnocenným partnerem, ...), 2) udržet klienta v akci (motivovat jej, schopnost zklidnit klienta – například posazením, ...), 3) naučit klienta danou situaci řešit, tedy klient již nebude potřebovat naši pomoc, ale zvládne si v podobných situacích vypomoci vlastními silami. (Nakonečný, 2018)

Pro práci v sociálních službách jsou sociální kompetence klíčové a nemůže tuto práci vykonávat každý. Přece jen ne každý je schopen v napjatých situacích kontrolovat své emoce a nepodlehnout jim. Ale stále se jedná o kompetence, které se dají naučit či doučit pomocí specificky orientovaných výcviků a následnou praxí. (Nakonečný, 2018)

Kompetence neboli dovednost je důležitou součástí pro jakéhokoliv jedince, který se chce věnovat určité oblasti. Kompetence pro sociální činnost je zejména sebehodnocení. Jedinec, který se chce uplatnit v sociální oblasti, se musí umět sám zhodnotit, nalézt své slabé stránky, které chce posílit, a zapracovat na svém osobním rozvoji bez iniciativy nadřazené osoby. Dále je důležitý rozvoj měkkých dovedností jako jsou například komunikace, organizace práce, týmovost, samostatnost či stresová odolnost. V sociálním odvětví je pro práci důležitější mít sociální kompetence než mít určité znalosti, jelikož znalosti se člověk doučí, ale fungovat v pozici pomáhajícího je náročné zejména psychicky, a proto je důležité být na takové situace připraven. Člověk musí mít aspoň nějaké měkké kompetence již osvojeny, aby se dokázal do sociálních situací dobře adaptovat. Proto jsou sociální kompetence jedny z nejtěžších kompetencí, jelikož je nutné na sobě celoživotně pracovat a rozvíjet se. (Elich, 2019)

Pokud se na sociální kompetence budeme chtít podívat podrobněji, můžeme je definovat jako tzv. soft skills neboli měkké dovednosti. Můžeme si tyto dovednosti přiblížit pomocí formule – jak dělat... Týká se to především naší lidské stránky a našeho přístupu k jiným lidem, tedy jak vycházíme s ostatními, jak se cítíme, jak přemýšlíme, jak si věci představujeme, atd. I když se bez tvrdých dovedností, tedy bez IQ v sociální sféře neobejdeme na měkkých dovednostech záleží zejména náš život mezi lidmi. Díky soft skills můžeme efektivně pracovat v týmu, rozvíjet se a záleží na nich úspěch v našich životech, protože jsou hnacím motorem, který nás žene dopředu, ať už v seberozvoji či v kariéře, a přináší nám spoustu dalších benefitů. A jelikož jsou tyto vlastnosti velmi žádoucí, můžeme je do určité míry zdokonalovat. Jde zde zejména o to, že se každá osoba skládá ze tří rovin: za prvé to jsou vlastnosti, které nelze změnit. Zde patří typ naší osobnosti, temperament, míra citlivosti, jak hodně máme silné nervy, zdali jsme introverti, máme rádi risk či se naopak klaníme více k jistotám, jestli jsme starostliví a dokážeme se obětovat, zda preferujeme kreativitu a nebo se raději striktně držíme předpisů, a také zda nás to táhne více k optimismu nebo pesimismu. Tyto všechny vlastnosti změnit nejdou, takoví zůstaneme již napořád. (Mühleisen & Oberhuber, 2008)

Za druhé jsou to dovednosti, které lze změnit, ale pouze z části. Do jisté míry můžeme ovlivnit naše dovednosti, motivy, hodnoty a nevědomé chování. Příkladem nám může být logické myšlení, etická stránka, charisma, míra empatického myšlení, respekt k ostatním, odolnost vůči stresu, schopnost vyjednávání, do jaké míry budeme ochotni věci měnit a rozhodovat se. (Mühleisen & Oberhuber, 2008)

A za třetí bod, který je pro nás velmi žádoucí – je to způsob chování a získané znalosti – tento bod lze totiž velmi jednoduše rozvíjet. Nejjednodušeji můžeme tedy rozvíjet své vědomosti, vědomé chování, přesněji všechny naše metodické a odborné znalosti, způsob jakým řešíme problémy, a samozřejmě komunikaci. Pokud shrneme výše uvedené můžeme sociální kompetence definovat jako schopnost kontaktu s ostatními. Tedy to, jak jsme vnímaví vůči okolním osobám. Například včasné rozeznání problémů a jejich způsob řešení, braní ohledu na ostatní, podpora ostatních. Těchto schopností je celkem 8. Podíváme se na ně podrobněji: znalost lidí (odhadnutí jejich potřeb), pozornost a empatie (vcítění se do pocitů druhých lidí), schopnost navazovat vztahy (vytváření nových kontaktů, vzbuzování dojmu důvěry a spolehlivosti), schopnost integrace a práce v týmu (jednání s ostatními v týmu, podporování ostatní členy, budování týmu), systémové vnímání, schopnost motivovat a vést (vědomá odpovědnost, rozdávání úkolů, důvěřování ostatním členům v týmu, charisma), schopnost řešit konflikty (nevyhýbání se nepříjemným rozhovorům a řešením konfliktů, pojmenování problému a hledání možnosti k jeho vyřešení), takt a styl (chování, etiketa, chovat se v daných situacích přiměřeně). Sociální kompetence tedy tvoří jednotlivé sociální dovednosti, které jako celek vytváří jedinečný sociální charakter. Následně si přiblížíme některé sociální dovednosti. (Mühleisen & Oberhuber, 2008)

3.3.1 Empatie

Empatie se řadí k prosociálnímu chování, což je pro sociální obor velmi žádaná dovednost. Prosociální chování můžeme chápat také jako pomáhající chování. Respektive se jedná o chování, které činíme ve prospěch druhé osoby či osob, cílem je, aby z našeho chování měli výnos jiní. Za takové chování ovšem empatický člověk nikdy nic neočekává – tedy nepočítá s žádnou odměnou za své jednání, činí tak čistě za účelem pomoci s přídavkem pochopení dané situace. Empatie je tedy ten moment, kdy se dokážeme vcítit do dané situace druhého člověka. Následně díky tomu dokážeme lépe pochopit jeho způsob prožívání dané situace a můžeme mu objektivně pomoci k řešení tohoto stavu. Empatie v určitých situacích pomáhá i nám jako pozorovateli situace. (Výrost & Slaměnik & Sollárová, 2019)

Vcítěním se, prožitím dané situace a následného společného hledání řešení, se snižují dopady jako stres, bolest, neštěstí i na naši osobu. Empatie ovšem není podmíněna tím, že vždy vyvolá prosociální chování. Toto bylo dokázáno během vědeckého výzkumu s elektrošoky, kdy pozorující chtěli více zasaženému pomoci než ti, co danou událost neviděli. (Výrost & Slaměnik & Sollárová, 2019)

Sociální psycholog Daniel Batson sepsal na základě svého výzkumu empaticko-altruistickou hypotézu, která má čtyři části a ukazuje jakým motivem je vyvoláno empatické jednání: egoistická – jde zde hlavně ke zbavení se svého nepříjemného pocitu (strachu, úzkosti), altruistická – činíme ve prospěch jiných bez vidiny nějaké odměny, kolektivní – zaměřená na blaho skupiny (nemusíme být ani členem), principiální - konání v rámci podpory hodnot a ideálů. (Výrost & Slaměnik & Sollárová, 2019)

3.3.2 Spolupráce v týmu

Pro dobrou spolupráci v týmu je nutná vzájemná péče mezi všemi členy. Na prvním místě by měl být rovnocenný přístup ke všem členům a informovanost každého člena o důležitých věcech. V týmu by měla být jasně daná pravidla se kterými by měl každý člen souhlasit a dodržovat je. Především by mezi sebou měli jednat s úctou, uznávat stejné hodnoty a cíle, zapojovat se do plánování společných věcí a přijímat zodpovědnost za své chování. Součinnost týmu by měla směřovat ke společnému dosahování předem daných cílů a vzájemná pomoc by měla být na prvním místě, tedy tým by měl táhnout tzv. za jeden provaz. Ve skupině by měla být probraná problémová témata (např. sociální či kulturní odlišnosti, které se mohou objevit) a snahou dobrého týmu by mělo být tyto odlišnosti minimalizovat. Spolupráce v týmu je tedy zejména úzce spjata s komunikací. Pro dobré fungování v rámci týmu je vhodné trávení času i formou zážitku. Zážitek ovšem nemusí být vždy pozitivní. Je dokázáno, že stmelování týmu se ve většině případů děje rychleji pokud nastane nějaký negativní zážitek. Některé problémy mohou pronikat i ven mimo tým, proto by měly být jasně daná pravidla, jak se v takových situacích chovat a na prvním místě by určitě měla být snaha řešit problémy v rámci slušného jednání. Ideálem dobré spolupráce týmu je, že si všichni členové budou vzájemně pomáhat, naslouchat, spolupracovat a snažit se hledat řešení u vzniklých problémů. Ovšem tohle je ideální případ a v některých případech se najde jedinec či více jedinců, kteří tento ideální směr mohou narušovat. Příčin, proč jedinci mohou narušovat spolupráci ve skupině je mnoho, a nemusí být ani úmyslné. Jako neúmyslné rušení může být brána zdravotní stránka, stres, mnoho starostí mimo skupinu – člen se není kvůli jiným zatěžujícím okolnostem schopen plně soustředit. (Svobodová & Vítečková, 2017)

Mezi úmyslné narušování může patřit nezáměr o program, neoblíbenost v týmu, snaha upoutat na sebe pozornost narušováním spolupráce atd. Spolupráce v týmu je z velké části závislá především na samotných členech, ale zejména u daných problémových projevů narušování spolupráce by měl zasahovat vedoucí, který by si daných signálů měl všimnout již od počátečních náznaků. Obzvláště v sociální oblasti je spolupráce v týmu velmi důležitá, zejména kvůli velké psychické zátěži některých situací a i v souvislosti s empatií je dobré mít za sebou tým, který nás podrží. (Svobodová & Vítečková, 2017)

3.3.3 Osobní rozvoj

Každý jedinec má sám za sebe zodpovědnost v rámci osobního rozvoje. Obzvláště pokud se jedná o profesi zaměřenou na práci s lidmi, kterým předáváme nějaké informace, nese zodpovědnost větší, jelikož je částečně zodpovědný i za předané informace, které by měly být aktuální, předávané srozumitelně a adekvátně s ohledem na různost lidské povahy. Některé profese nabízí seberozvoj v rámci svých benefitů nebo je požadováno splnit kurzy v daném časovém rozsahu. Tímto si pojistí, aby byl pracovník stále profesně rozvíjen. Takovým rozvojem je zaměstnanci rozšiřován i osobní rozhled. Dalo by se říci, že i bez daných kurzů se učíme celý život a to především z praktických zkušeností. Nabyté zkušenosti můžeme následně využívat jak v našem osobním, tak i v profesním životě, jelikož třeba komunikace s lidmi okolo je důležitá, a díky rozvoji se můžeme naučit zvládat stres, komunikovat s různými specifickými skupinami, asertivní chování, atd. Nelze říci, že by měl osobní rozvoj nějakou větší specifickou hodnotu pro sociální sféru, lidé by měly dbát na osobní rozvoj bez ohledu na své profesní/osobní zařazení. Díky tomuto rozvoji můžeme mít lepší zázemí pro život v tomto světě, ať už se to týká komunikace, chování či jiné dovednosti. (Svobodová & Vítečková, 2017)

3.3.4 Organizace

Organizace nám pomáhá v každodenních povinnostech, ale i ve chvílích, kdy bychom to neočekávaly. Například komplikované situace, které nám život přichystá, se díky organizování jednotlivých kroků dají zvládnout lépe. I trávení našich dnů si lépe užijeme pokud máme den zorganizovaný, díky tomu si můžeme užívat i dané životní úrovně. Samotná organizace je ovšem obsáhlejší než by se mohlo zdát. Spadá sem komunikace, vztahy mezi členy v hnutí, řízení lidí, plánování. Ve zkratce se jedná o způsob, jak zorganizovat a řídit práci. (Mikuláščík, 2008)

Při organizování musí být minimálně jeden vedoucí – můžeme jím být sami sobě nebo se může jednat o nějakého vedoucího či nadřazeného člena týmu. Často se tyto dva druhy vedoucího postavení mísí, jelikož je pro náš výkon důležité si dané úkoly, které chceme provést, zorganizovat tak, abychom je stihli v daný čas a přinesly nám, co nejvíce užitku, ale zároveň nám některé úkoly zadává ještě někdo z okolí. V sociální oblasti pro nás organizace hraje důležitou roli a to především kvůli plnění určitých úkolů, například v rámci administrativy, rozdělení práce, naplánování schůzek s institucemi, atd. Pracovníci se snaží svůj den zorganizovat co nejefektivněji, a takovým způsobem, aby domů odcházely s čistou hlavou a nenosili si práci domů, kde by museli kvůli zahlcení přeorganizovat zase svůj volný čas. (Mikuláščík, 2008)

3.3.5 Komunikace

Komunikace je základním kamenem dorozumívání. Pro profesní život v sociální oblasti je očekávaná formální mluva, zatímco pro komunikaci v týmu bude využívána spíše neformální řeč. Dobrý řečník využívá v rámci komunikace tyto vlastnosti: nápomoc druhým k tomu, aby se dokázali vyjádřit srozumitelně, neodcházeli od probírané věci, a aby se neunáhli ve vyřčení závěrů – tedy, aby byl dán prostor i ostatním k danému tématu hovořit. Velmi důležité je taky posluchače zaujmout a mluvit k danému tématu, který jej zajímá a zrovna řeší. Posluchač si neodnese nic, pokud budeme mluvit mimo jeho téma, se kterým přichází a spíše jej odradíme nebo unudíme. Naše mysl by měla být převážně také nasměrována na osobu s kterou komunikujeme. Je důležité se plně soustředit na to, co nám dotyčný sděluje, nechávat mu prostor na dotazy a věcně mu je zodpovídat. Styl jakým předáváme informace má své opodstatnění, pokud bychom totiž nemluvili na stejné řečnické úrovni jako osoba s kterou mluvíme, těžko se pochopíme - povede to jen k nepochopení a odvrácení se posluchače. Je proto na místě kontrolovat, zda nám naslouchající porozuměli. Nejlepší je nepoužívat otázky, na které se dá odpovědět ano/ne, ale použití otázek, které reflektují to, co jsme právě probírali, např.: „Proč je tedy důležité, abyste dodržel tento postup?“. Vyvarovat bychom se měli zejména opakovaným frázím, které si ani neuvědomujeme, že používáme. Jsou to především fráze, které používáme po každém souvětí typu: víte, proto, atd. Pokud budeme pro zjištění problému potřebovat pokládat otázky, můžeme použít otázky otevřeného či uzavřeného typu. Otázky uzavřeného typu budou mít za následek odpověď: ano, ne či nevím. U otevřených otázek se dozvíme o daném problému více. Pro pochopení: uzavřená otázka vypadá takhle: „Zaspal jste?“, otevřená forma by byla: „Proč jste přišel dnes pozdě?“. (Fontana, 2017)

Doposud jsme probírali verbální komunikaci, ale pro oblast sociální je velmi důležitá i část neverbální komunikace. Pokud neumíme dobře rozpoznávat řeč těla, tak nás to v této sociální dovednosti velmi omezuje. Mezi nonverbální řeč řadíme dotek, úsměv, postoj, gesta, pohled. Tento způsob nás může dostatečně předem varovat před nebezpečím, ukázat nám, že je posluchač zaujat nebo nám prozradí o dané osobě více než o sobě chce povědět. Například u doteku je důležité se pozastavit nad hranicí mezi osobním a profesním dotekem. Každá strana může brát dotek jinak a může tak nastat nepochopení. U pracovníků v sociální oblasti je velmi často obava, aby nepřekročili danou hranici a proto se stává, že se dotek zúží pouze na formální potřesení rukou při pozdravu. Tohle je ovšem špatně jelikož klient potřebuje vědět, že s ním při řešení těžkých chvil soucítíme a takové položení ruky na rameno je zde akceptovatelné. (Fontana, 2017)

Pro pracovníky v sociální sféře je obrovskou výhodou pokud umějí číst v neverbální komunikaci. Ta totiž nejde vždy plně ovládat a obzvlášť ve vypjatých situacích naše naučené taktiky mohou selhat. Můžeme přestat mluvit, ale náš výraz může prozradit více než kdybychom promluvili. Pokud by nás zajímalo, jak jsme na tom s neverbálním odezíráním můžeme si udělat test pojmenovaný Profil neverbální citlivosti. Při testování se odhaduje, co se emocionálně děje na dvousekundových scénách. Jedná se o scény, které mohou prezentovat situace od řešení reklamace vadného zboží po debatu o smrti. Pokud se testované osobě daří je vyhodnocena jako interpersonálně citlivější. Tito lidé jsou velmi dobří zaměstnanci ve sférách, kde je potřeba být empatický, pro představu to mohou být lékaři či pedagogové. Všeobecně v tomto testu vychází lépe ženy než muži. Především ženy, které mají doma dítě a jsou nucené odezírat neverbální projevy, v testu dobře prospívají. Dalším podobným testem, který si pro zjištění našeho neverbálního citění můžeme udělat, je test Reading the Mind in the Eyes. V tomto testu odhadujeme vlastnosti člověka z prezentovaných obrázků očí. Pokud test provedeme s dobrým výsledkem máme nadání pro empatii a umíme ji využít v každé profesi například jako policista, psychoterapeut nebo třeba ošetřovatel. Ovšem pokud má testovaný v daném testu hodně špatný výsledek, trpí pravděpodobně autismem. Tohle je jen pár testů, díky kterým můžeme zjistit naši úroveň neverbální komunikace. Je ovšem nabízeno spousta kurzů zaměřených na verbální i neverbální komunikaci. Kurzy jsou přímo zaměřeny pro jednotlivé sociální obory, takže každé profesní odvětví se může vzdělávat se záměrem přímo na své klienty. (Goleman, 2006)

3.3.6 Zvládání stresu

Zvládání stresu je řazeno mezi jednu z nejtěžších dovedností. Stres může zasahovat z pracovního života do osobního i naopak. Většinou se nedá jen tak vypustit a můžeme být tzv. pod tlakem dlouhodobě. Proto je potřeba určitá prevence, včasné rozeznání stresových faktorů a stanovený plán, který nám udává jasné kroky, jak se s následky stresu vypořádat bez dlouhodobých negativních dopadů. Stres je složitý systém, který můžeme rozdělit do pěti kategorií:

1. Stresory – podněty, které nás stresují
2. Percipovaný stres – vnímání a hodnocení stresu
3. Reakce na stres – reakce na danou zátěž
4. Důsledky stresu – důsledky, které vznikají z dlouhodobého vystavování se stresovým situacím
5. Osobnostní moderátory stresu – činitelé, kteří ovlivňují průběh stresu

Především v sociální oblasti se nelze vyhnout stresovým situacím. Stres je určen jak vysokými nároky okolí, profesními, ale i osobnostními. Nejen, že nám stres ovlivňuje kvalitu společenského života, ale při dlouhodobém vystavování se stresovým situacím dopadnou důsledky na náš zdravotní stav. Jako stresově náročná se jeví především práce s lidmi, obzvláště pokud za dané členy přebíráme ještě zodpovědnost. Reakce na stres se může projevit na našem těle (bolesti, nechut' k jídlu, tlukot srdce, ...), na našich emocích (přerušeni kontaktu s okolím, podrážděná nálada, úzkosti, ...) nebo v rámci změn chování (zhoršené výsledky v práci, absence, opakující se nemoci, ...). Pokud se stresem nepracujeme a necháme jej na nás doléhat, hrozí nám syndrom vyhoření. Ten má tyto tři příznaky: vyčerpání (exhausce), odosobnění (depersonalizace) a snížení výkonu. Aby se u nás nerozjel syndrom vyhoření, je potřeba se stresem umět pracovat. V dnešní době je již naštěstí patřičná informovanost o psychohygieně, a pokud se k tomu naučíme zvládat stresové situace a se stresem patřičně pracovat a správně jej ventilovat, bude pomáhající práce přínosnější a méně zatěžující. (Mlčák, 2005)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Tento výzkum je prováděn na základě hlavní cílové otázky, která se soustředí na zjištění provázanosti skautingu a sociální práce. Cílem je zjistit, zda skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí, a zda se členové skautingu účastní dobrovolnictví. Ke zjištění této provázanosti slouží zejména rozbor a porovnání oborových kompetencí, který jsme si provedli v teoretické části. Ze zjištěné teorie byl sestaven dotazník, který nám pomůže rozklíčovat výzkumný cíl, a na jehož základě zde budou prezentovány zjištěné výsledky.

4.1 Výzkumný cíl

Jelikož jsme si v teoretické části přiblížily rovinu skautskou i sociální a při jejich studování bylo zjištěno, že kompetence u obou těchto sfér se vzájemně prolínají, lze předpokládat, že skautské hnutí podporuje své členy k rozvoji sociálních kompetencí. Výzkumným cílem je tedy zjistit, zda skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí, a zda se členové skautingu účastní dobrovolnictví.

4.2 Metody použité ve výzkumu

Ke zjištění, zda skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí, a zda se členové skautingu účastní dobrovolnictví, je zvolena metoda kvantitativní, díky které se nám výzkumný cíl potvrdí či vyvrátí. Tato metoda nám zajistí sběr informací od většího počtu respondentů napříč výzkumným cílem než třeba kvalitativní metoda formou rozhovoru, kde by participanti nemuseli odpovídat přímo na cílovou otázku, ale mohly by jejich odpovědi směřovat k jinému tématu. Tato forma dotazníku nám poodhalí to, jak se členové skautingu zdokonalují v sociálních kompetencích, zda je oslovilo dobrovolnictví a jakým směrem plánují využívat získané sociální dovednosti.

4.2.1 Kvantitativní výzkum

Výzkumným nástrojem pro sběr dat je dotazník. Dotazník obsahuje předem připravené otázky s uzavřenými i otevřenými položkami. Cílem je získat co nejpodrobnější data k danému tématu. U některých otázek je zvoleno škálové hodnocení, aby byly odpovědi respondenta co nejjasnější. Byly použity škály Likertova typu. Předání dotazníku může probíhat třemi způsoby: rozesláním, osobním předáním nebo prostřednictvím dalších osob. (Chráška, 2016)

Data získaná z tohoto dotazování musíme následně zkontrolovat a vyřadit dotazníky, které nebyly vyplněny správně. Data analyzujeme a hledáme mezi nimi vazby, které následně řadíme do kategorií se společnou myšlenkou. Po tom, co máme z výzkumu dostatečné množství dat, začínáme hledat mezi daty určitou podobnost. Na základě podobnosti sepíšeme předběžný závěr a vyhledáváme opodstatnění v sesbíraných datech. Na základě celého procesu formulujeme novou hypotézu nebo teorii. Takto získaný výsledek ovšem neplatí obecně. Tento výsledek je platný pouze pro danou výzkumnou skupinu, díky které jsme k tomuto cíli dospěly. (Chráška, 2016)

4.2.2 Analýza dat

Pro otázky s kategoriálními variantami odpovědí byla použita absolutní a relativní četnost. Pro otázky, kde se odpovědi hodnotili na pětibodové stupnici byl vypočítán průměr, směrodatná odchylka, a pro porovnání položek mezi sebou bylo využito průměrné pořadí. Pořadí, které respondent dané položce přiřadil, bylo vypočítáno podle následujících kroků:

1. Hodnoty, které respondent přiřadil jednotlivým položkám byly seřazeny od nejnižší po nejvyšší.
2. Položce s nejnižší hodnotou bylo přiřazeno pořadí 1, položce s druhou nejnižší hodnotou pořadí 2 atd. V případě shody hodnot u 2 a více položek bylo těmto položkám přiřazeno průměrné pořadí.
3. Pro každou položku bylo následně vypočítáno průměrné pořadí ze všech pořadí, které jim přiřadili jednotliví respondenti.

4.3 Výzkumný soubor

Pro náš výzkum se výzkumným souborem stali lidé, kteří jsou aktivními členy skautské organizace. Výzkum byl proveden pomocí dotazníkové šetření. Respondenti byli členové skautské organizace v ČR, kteří byli vybráni pomocí vícenásobného výběru. Do šetření se zapojilo pět skautských oddílů. Členům bylo následně rozdáno celkem 109 dotazníků. Z těchto dotazníků se vrátilo 87 vyplněných a 1 dotazník byl pro nedokončení vyřazen. Použitelných dotazníků bylo tedy 86, což odpovídá úspěšnosti cca 79 %.

4.4 Výzkumný nástroj

Výzkumným nástrojem pro zjištění výzkumného cíle, jsme zvolili strukturovaný dotazník. Pomocí dotazníku se pokusíme zjistit, jestli skautského hnutí motivuje své členy k rozvoji sociálních kompetencí či zjistíme, že své členy k rozvoji těchto kompetencí nemotivuje. Návazně na to, nás bude zajímat, zda skauting své členy motivuje k dobrovolnictví. Pomocí výzkumného nástroje tak budeme moci následně provést absolutní a relativní četnost, vypočítat průměr, směrodatnou odchylku a využít průměrného pořadí – na základě těchto výpočtů zjistíme závěrečný cíl našeho výzkumu.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

5.1 Charakteristika zkoumaného vzorku

Výsledky dotazníkového šetření vycházejí z odpovědí 86 respondentů. První dvě otázky v dotazníku jsou zaměřené na demografické údaje – věk a pohlaví. 3,5% z dotazovaných nechtělo uvést své pohlaví ani věk. Žen bylo 65,1 % a mužů 31,4%. Největší část tvořily členové skautingu ve věku 18-30 let s počtem respondentů 39. Druhou nejpočetnější skupinou byly členové ve věku 31-50 let v počtu 29 respondentů. Následovala 11 členů do 18 let a nejmenší početní skupinou se čtyřmi členy byla věková skupina nad 51 let.

Proměnná/varianta	Absolutní četnost	Relativní četnost
<i>Pohlaví</i>		
Muž	27	31,4 %
Žena	56	65,1 %
Nechci uvádět	3	3,5 %
<i>Věková kategorie</i>		
0-18 let	11	12,8 %
18-30 let	39	45,3 %
31-50 let	29	33,7 %
51 let a více	4	4,7 %
Nechci uvádět	3	3,5 %

Tabulka 1 - demografické údaje respondentů

Následovala otázka se zaměřením na působnost ve skautském hnutí. 68,6 % respondentů jsou ve skautingu déle než 5 let, méně než rok je 12,8 %. S dobou členství v rozmezí 1-3 roky je 10,5 % skautů a nejmenší počet tvořili skauti s dobou působnosti 3-5 let – 8,1 %.

5.2 Motivace ke členství

Co respondenty motivovalo k tomu, aby se staly členy skautské organizace jsme zjišťovali v otázce číslo 4. Položky otázky 4 byly respondenty hodnoceny na stupnici od -2 (určitě ne) do +2 (určitě ano). Dle průměrného pořadí byla nejvyšší míra souhlasu zjištěna u položky „Doporučení od kamarádů, rodiny, ...“, dále následovaly položky „Zájem o přírodu a dobrodružství“, „Touha po nových zkušenostech“ a nejnižší míra souhlasu byla zjištěna u položky „Vidina nových přátelských vztahů“.

Položka otázky 4	Průměr	Sm.odch.	Průměrné pořadí
Doporučení od kamarádů, rodiny, ...	1,38	1,12	2,90
Zájem o přírodu a dobrodružství	0,76	1,53	2,49
Touha po nových zkušenostech	0,65	1,40	2,31
Vidina nových přátelských vztahů	0,49	1,52	2,29

Tabulka 2 – Motivace

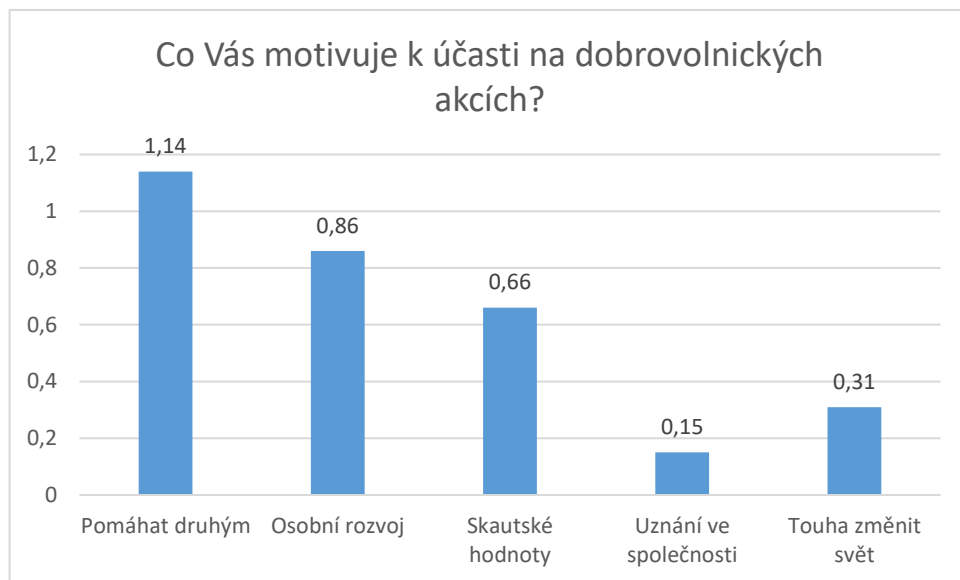
5.3 Dobrovolnictví

Otázky číslo 5-7 se týkaly dobrovolnictví. Otázka číslo 5 nám představuje, jaká je četnost účasti na dobrovolnických aktivitách. Nejčastěji se objevovala odpověď, že se dobrovolnické aktivity účastní „alespoň 1x ročně“ (43 respondentů), následovaly odpovědi: „neúčastním se“ (22 respondentů) a „alespoň jednou ročně“ (21 respondentů).

Proměnná/varianta	Absolutní četnost	Relativní četnost
<i>Jak často se účastníte dobrovolnických aktivit?</i>		
Alespoň 1x měsíčně	22	25,6 %
Alespoň 1x ročně	43	50,0 %
Neúčastním se	21	24,4 %

Tabulka 3 - Účast na dobrovolnických akcích

Položky šesté otázky („Co Vás motivuje k účasti na dobrovolnických akcích?“) byly respondenty hodnoceny na stupnici od -2 (vůbec mě nemotivuje) do +2 (nejvíce mě motivuje). Dle průměrného pořadí byla nejvyšší míra motivace zjištěna u položky „Pomáhat druhým“, dále následovaly položky „Osobní rozvoj“, „Skautské hodnoty“, „Touha změnit svět“ a nejnižší míra motivace byla zjištěna u položky „Uznání ve společnosti“.

Graf 1 - Motivace k dobrovolnictví (dle průměrného pořadí)

Položky u sedmé otázky („Jaké dovednosti nebo znalosti Vám přinesla účast na dobrovolnických akcích?“) byly respondenty hodnoceny na stupnici od -2 (určitě ne) do +2 (určitě ano). Dle průměrného pořadí byla nejvyšší míra souhlasu zjištěna u položky „Zodpovědnost“, dále následovaly položky „Samostatnost“ a „Možnost vyzkoušet si dobrovolnictví“ a nejnižší míra souhlasu byla zjištěna u položky „Schopnost vcítit se do druhých“.

Graf 2 - získané dovednosti - dobrovolnictví (dle průměrného pořadí)

5.4 Sociální kompetence

Následující otázky (8-12) se respondentů dotazují na rozvoj sociálních kompetencí. Jakým způsobem byli motivováni k rozvoji sociálních kompetencí, zda se v daných dovednostech zlepšili, jestli jsou tyto získané dovednosti přínosem, zda respondentům v rozvoji sociálních dovedností pomáhalo členství ve skautingu, a jak mají v plánu využít získané dovednosti v budoucnu.

Položky u osmé otázky („Jakým způsobem Vás motivují skautské aktivity k rozvoji sociálních kompetencí?“) byly respondenty hodnoceny na stupnici od -2 (určitě ne) do +2 (určitě ano). Dle průměrného pořadí byla nejvyšší míra souhlasu zjištěna u položek „Překonáváním nových výzev“, „Pocit, že někam patřím“ a „Možnost být kreativní“ a nejnižší míra souhlasu byla zjištěna u položek „Podpora od vedoucích“ a „Touha po seberozvoji“.

Položka otázky 8	Průměr	Sm.odch.	Průměrné pořadí
Dodržováním skautských hodnot	0,83	1,30	3,45
Touha po seberozvoji	0,71	1,05	3,16
Podpora od vedoucích	0,67	1,03	3,17
Pocit, že někam patřím	0,98	1,05	3,73
Překonáváním nových výzev	1,05	0,97	3,77
Možnost být kreativní	1,08	0,80	3,72

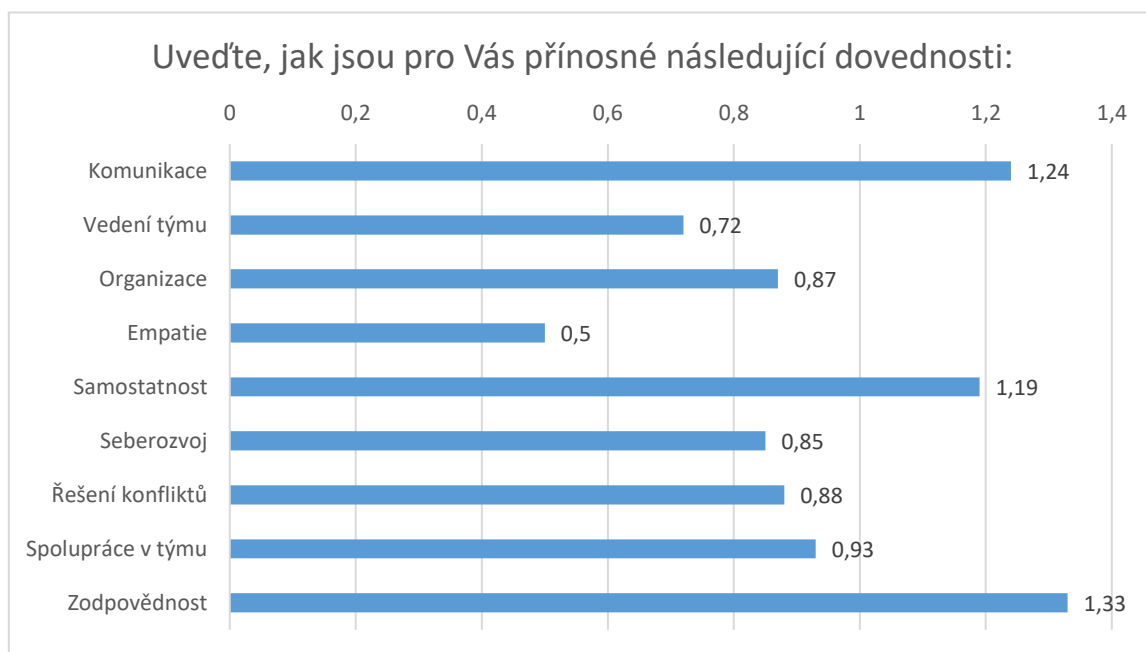
Tabulka 4 - získané sociální kompetence

Položky otázky číslo 9 („Uved'te, jak jste se zlepšil(a) díky skautingu v daných dovednostech“) byly respondenty hodnoceny na stupnici od -2 (vůbec jsem se nezlepšil(a)) do +2 (zlepšil(a) jsem se nejvíce). Dle průměrného pořadí byla nejvyšší míra zlepšení zjištěna u položky „Komunikace“, následovaly položky „Zodpovědnost“ a „Samostatnost“ a nejnižší míra zlepšení byla zjištěna u položek „Empatie“ a „Řešení konfliktů“.

Položka otázky 9	Průměr	Sm.odch.	Průměrné pořadí
Komunikace	1,29	0,92	6,19
Vedení týmu	0,57	1,31	4,79
Organizace	0,76	1,07	5,04
Empatie	0,43	0,76	3,84
Samostatnost	1,07	0,93	5,70
Seberozvoj	0,97	0,82	5,37
Řešení konfliktů	0,14	1,18	3,64
Spolupráce v týmu	0,67	0,80	4,54
Zodpovědnost	1,12	0,94	5,88

Tabulka 5 - zlepšení v sociálních dovednostech

Položky otázky 10 („Uveďte, jak jsou pro Vás přínosné následující dovednosti“) byly respondenty hodnoceny na stupnici od -2 (vůbec není přínosná) do +2 (je velmi přínosná). Dle průměrného pořadí byla nejvyšší míra přínosnosti zjištěna u položky „Zodpovědnost“, následovaly položky „Komunikace“ a „Samostatnost“ a nejnižší míra přínosnosti byla zjištěna u položek „Vedení týmu“ a „Empatie“.

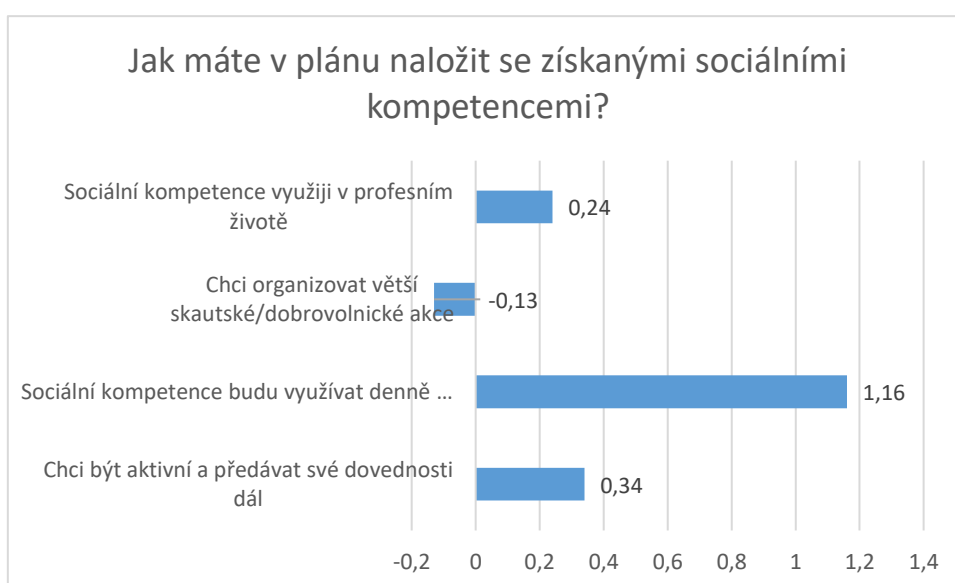
Graf 3 - Přínosnost sociálních dovedností (dle průměrného pořadí)

Otázka číslo 11 zjišťovala: „Jak moc Vám skauting pomohl v rozvíjení sociálních kompetencí?“. Nejčastěji se objevovala odpověď – „spíše mi pomohl“ (59,3 %), druhá nejčastější odpověď byla – „nejvíce mi pomohl“ (32,6 %) a jen 8,1 % uvedlo, že jim skauting v rozvíjení sociálních kompetencí – „spíše nepomohl“. Žádný z respondentů neodpověděl – „vůbec mi nepomohl“. U těchto položek byla využita absolutní a relativní četnost.

<i>Jak moc Vám skauting pomohl v rozvíjení sociálních kompetencí?</i>		
Vůbec mi nepomohl		
Spíše mi nepomohl	7	8,1 %
Spíše mi pomohl	51	59,3 %
Nejvíce mi pomohl	28	32,6 %

Tabulka 6 - Rozvoj sociálních kompetencí ve skautingu (absolutní četnost/relativní četnost)

Položky u dvanácté otázky („Jak máte v plánu naložit se získanými sociálními kompetencemi?“) byly respondenty hodnoceny na stupnici od -2 (nevyužiji je) do +2 (využiji je nejvíce). Dle průměrného pořadí byla nejvyšší míra využitelnosti zjištěna u položky „Sociální kompetence budu využívat denně“, následovaly položky „Chci být aktivní a předávat své dovednosti dál“ a „Sociální kompetence využiji v profesním životě“ a nejnižší míra využitelnosti byla zjištěna u položky „Chci organizovat větší skautské/dobrovolnické akce“.

Graf 4 - Využití získaných soc. dovedností (dle průměrného pořadí)

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Cílem práce bylo zjistit, zda skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí, a zda se členové skautingu účastní dobrovolnictví. K naplnění cíle byla využita forma dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření jsme si vyhodnotili v předchozí kapitole. V této kapitole si shrneme získaná data a porovnáme je s výzkumným cílem.

Otázky číslo 5-7 se týkali dobrovolnictví, zde jsme tedy hledali odpověď na náš stanovený cíl: zda se členové skautingu účastní dobrovolnictví.

„Jak často se účastníte dobrovolnických aktivit?“ Dle tohoto výzkumu se alespoň jednou ročně zúčastní dobrovolnické aktivity 50 % respondentů, 25,6 % se zúčastňuje alespoň jednou měsíčně a 24,4 % se neúčastní žádných dobrovolnických aktivit. Tedy 75,6% dotazovaných má zkušenost s dobrovolnictvím.

Zjištěná informace se zde opírá o Řeháčka (2011), který naznačuje význam dobrovolnictví pro skauty: „Skaut je prospěšný a pomáhá jiným. Dobrý skutek je jen ten, který od nás nikdo neočekává jako samozřejmost. Dobrý skutek konáme z vlastní vůle, abychom druhému pomohli nebo abychom jej potěšili.“

„Co Vás motivuje k účasti na dobrovolnických akcích?“ Dle výsledku z dotazníků je největší motivací pomáhat druhým, poté postupně následuje osobní rozvoj, skautské hodnoty, touha změnit svět a nejméně motivační je uznání ve společnosti.

Svojsík zmiňuje pomáhání druhým jako povinnost (1991): „Povinností junákovou je býti jiným užitečný a pomáhat jim. Junák koná svou povinnost především ostatním, nedbaje své zábavy, svého pohodlí, svého bezpečí, ba i svého života. Za svůj dobrý čin nesmí přijmout odměny.“

„Jaké dovednosti nebo znalosti Vám přinesla účast na dobrovolnických akcích?“ Respondenti nejvíce uvádí odpovědnost, samostatnost a možnost vyzkoušet si dobrovolnictví. Mezi tři nejméně uváděné získané dovednosti jsou řazené: porozumění společenským problémům, zlepšení se v organizaci a vedení týmu, schopnost vcítit se do druhých.

Vedoucí by měl mít určité osobní vlastnosti, které jej k tomuto výkonu předurčují. Mezi takové vlastnosti patří i odpovědnost. Bez odpovědnosti by nebylo možné pořádat tábory, psát skautské knihy, nevznikaly by programy na schůzkách, zkrátka by organizace Junák nemohla fungovat a nadále se rozšiřovat.

K této části otázek se váže i dobrovolnictví, ke kterému je každý člen, který ve svém skautském vývoji roste veden, jelikož jsou ze členů vychováváni budoucí vedoucí a post vedoucího je na dobrovolnické rovině. Zkrátka bez dobrovolnictví by organizace nemohla fungovat v takové míře a oblibě. Tímto na sobě členové nedobrovolně nesou společně se zodpovědností i dobrovolnický závazek, který se nevztahuje jen na jejich dobrovolnických činnostech dnes, ale zejména je důležité jejich dobrovolnické působení pro budoucnost, a fungování skautského hnutí. (Břicháček, 2001)

Náš výzkumný cíl je zde naplněn. Cílem bylo zjistit, zda se členové skautingu účastní dobrovolnictví. Z této části výzkumu jsme zjistili, že se 75% respondentů účastní dobrovolnických akcí. Je zde provázanost mezi sociálními a skautskými dovednostmi. Jelikož přímo ve skautských publikacích je uváděno, že je skautskou povinností pomáhat druhým a to bez vidiny odměny. A dovednosti jako jsou pomoc druhým a dobrovolnictví spadají i do sociální sféry, což víme již z teoretické části. Závěrem této první části výzkumu tedy je: členové skautingu se účastní dobrovolnických akcí.

V druhé části výzkumu se zaměřujeme na zjištění výzkumného cíle a to konkrétně toho, zda skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí. Tento cíl ověřujeme pomocí dotazníku v otázkách číslo 8-12.

Začínáme v šetření otázkou: „Jakým způsobem Vás motivují skautské aktivity k rozvoji sociálních kompetencí?“ Podle průměrného pořadí byla nejvyšší míra u „překonávání nových výzev“, „pocit, že někam patřím“ a „možnost být kreativní“. Nejméně motivující je podle respondentů „touha po seberozvoji“.

„Uveďte, jak jste se zlepšil(a) díky skautingu v daných dovednostech“. Zde respondenti uvádí, že se díky skautingu nejvíce zlepšili v komunikaci, zodpovědnosti a samostatnosti. Nejméně pozorují zlepšení u dovednosti: řešení konfliktů. Můžeme tedy konstatovat, že u určitých sociálních dovedností dochází k rozvoji. Ale nemůžeme to brát ze všeobecného hlediska, ale jen se zaměřením na určité sociální dovednosti, v našem případě dochází k rozvoji v komunikaci, zodpovědnosti a samostatnosti. Pokud to shrneme, dochází k rozvoji sociálních kompetencí v určité míře.

Pokud se podíváme na sociální dovednosti, tak jednou z hlavních dovedností je komunikace. Ta je důležitá zejména v té sociální rovině, kdy potřebujeme porozumět lidem okolo, ale také je umět dobře komunikačně navigovat například při řešení jejich problémů. Není to ovšem jen o aktivní jazykové (verbální) komunikaci, ale neméně důležitá je i neverbální komunikace. (Jarošová, 2005)

„Uveďte, jak jsou pro Vás přínosné následující dovednosti“. Dle průměrného pořadí jsou pro respondenty nejpřínosnější dovednosti: zodpovědnost, komunikace, samostatnost. Jako nejméně přínosnou dovednost hodnotí empatii.

„Jak moc Vám skauting pomohl v rozvíjení sociálních kompetencí?“ Nejčastěji se objevovala odpověď: spíše mi pomohl. Naopak nikdo z respondentů nezvolil odpověď: vůbec mi nepomohl. Z této otázky získáváme potvrzení našeho výzkumného cíle, že skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí, v tomto případě k rozvíjení již nabytých sociálních kompetencí.

Skauting rozvíjí sociální kompetence, skrze své vedoucí. Je neméně důležité rozvíjet sociální kompetence již u mladších členů. Skauting potenciálně počítá s tím, že se z mladších členů stanou v budoucnu skautští vedoucí. Aby vedoucí mohl kvalitně předávat, učit a rozvíjet sociální kompetence u mládeže je důležité, aby i on sám měl kvalitní základ sociálních dovedností. Dobrý vedoucí umí přemýšlet nad tím, v čem se který člen potřebuje rozvíjet, používat k jejich rozvoji patřičné metody a umět své svěřence dostatečně namotivovat. (Gillernová, 2012)

„Jak máte v plánu naložit se získanými sociálními kompetencemi?“ Dle průměrného pořadí respondenti nejvíce využijí získané sociální dovednosti denně v běžném životě. Z výzkumu je patrné i to, že respondenti určitě nechtějí organizovat větší skautské/dobrovolnické akce. Na základě podrobně provedené rešerše odborné literatury, porovnáním nabytých poznatků, uskutečnění výzkumu formou dotazníkového šetření a analyzování výzkumu, můžeme stanovit, že je výzkumný cíl potvrzen. Tedy, že skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí, a že se členové skautingu účastní dobrovolnictví. Přestože jsme cíl potvrdili, musíme vzít v úvahu, že byl výzkumný vzorek malý a u většího počtu respondentů by nám mohly vyjít jiné závěry. Proto by určitě bylo na místě v budoucnu provést výzkum s větším počtem respondentů.

6.1 Doporučení pro praxi

Na základě námi provedeného výzkumu, můžeme doporučit inspiraci ze skautské výchovné metody a kompetencí skautingu. I díky průzkumu (které si dělalo hnutí Junák – český skaut) dokazujícího růst členů ve skautingu, lze odvodit, že má mládež o dané aktivity zájem a proto můžeme konstatovat, že by si například v pedagogice našla skautská výchovná metoda uplatnění. Případně motivovala mládež k vyhledání skautského oddílu, kterého by byli součástí. V pedagogice by tyto metody našly uplatnění i z důvodu, že ve skautingu je mládež motivována se sebevzdělávat.

Pro sociální oblast vidím v těchto metodách především přínos v rámci zabránění deviantní socializaci mládeže. Těmito metodami by se mohly inspirovat volnočasové organizace, a na jejich základě by toto deviantní chování mládeže mohlo výrazně poklesnout.

ZÁVĚR

Práce je zaměřena na zjištění propojenosti skautingu a sociální práce. Pro tento výzkum bylo cílem zjistit, zda skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí, a zda se členové skautingu účastní dobrovolnictví. Pro lepší pochopení kontextu dvou rovin – sociální a skautské, jsou tyto roviny rozebírány v teoretické části. V teoretické části je přiblížena historie, a to konkrétně vzniku skautingu včetně dvou hlavních zakladatelů – A.B. Svojsíka a R. Baden-Powella. Ze skautské roviny zde jsou představeny skautské kompetence, mezi které patří například: pomoc druhým, umět si poradit v krizových situacích, hledání informací nebo schopnost komunikace. Tímto jsme si přiblížili skautskou část. Další kapitola je věnována zážitkové pedagogice. Zde je kapitola rozdělena na podkapitoly: počátky zážitkové pedagogiky, motivace k výchově, výchova v rámci volnočasových aktivit a výchova k hodnotám. Závěrečná kapitola v teoretické části se zabývá sociální výchovou. Zde je téma rozděleno do podkapitol: sociální pedagogika, sociální práce a sociální kompetence. U sociálních kompetencí je zjištěna určitou podobnost se skautskými kompetencemi. Jedná se například o tyto kompetence: komunikace a pomáhání druhým.

Druhá část práce, tedy praktická část, je zaměřena na zjištění výzkumného cíle - zda skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí, a zda se členové skautingu účastní dobrovolnictví. Pro zjištění výsledku je použita kvantitativní forma výzkumu. V rámci kvantitativní formy je zvoleno dotazníkové šetření, přičemž je využit strukturovaný dotazník. Pro otázky s kategoriálními variantami odpovědí je použita absolutní a relativní četnost. Pro otázky, kde se odpovědi hodnotili na pětibodové stupnici byl vypočten průměr, směrodatná odchylka, a pro porovnání položek mezi sebou je využito průměrné pořadí. Pro náš výzkum se výzkumným souborem stali aktivní členové skautské organizace. Respondenti jsou členové skautské organizace v ČR, kteří byli vybráni pomocí vícenásobného výběru. Do šetření se zapojilo pět skautských oddílů.

Samotný výzkum proběhl na základě 109 rozdaných dotazníků. Vrátilo se 87 vyplněných dotazníků a 1 dotazník byl pro nedokončení vyřazen. Použitelných dotazníků bylo tedy 86, což odpovídá úspěšnosti cca 79 %. Z jejich odpovědí vzešla odpověď na výzkumnou cílovou otázku. Odpověď na výzkumnou otázku tedy je, že skauting motivuje své členy k získávání sociálních kompetencí, a že se členové skautingu účastní dobrovolnictví.

Závěrem lze tedy říci, že přestože nebyl vzorek respondentů velký, získali jsme potřebné informace. Určitě by bylo zajímavé se daným výzkumem zabírat více do hloubky nebo zvolit kvalitativní metodu, a získaný výsledek výzkumu porovnat s naší prací. Skauting tedy na základě výsledků výzkumu považujeme jako nástroj pro rozvoj sociálních kompetencí, čímž se pro sociální pedagogiku stává důležitou volnočasovou výchovnou aktivitou. Nejen díky tomu, že je skauting pro všechny, a to bez rozdílu, ale i díky tomu že pomocí výchovných metod a kompetencí zabraňuje deviantní socializaci mládeže. Zároveň můžeme dle výsledků z našeho šetření odvodit, že osoby navštěvující skauting mají do budoucna dobrý základ v rámci sociálních kompetencí pro práci v sociální sféře, což je pro sociální oblast velmi přínosné zjištění.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Břicháček, V. (2001). *Junák na přelomu století*. Junák - svaz skautů a skautek ČR.
- Břicháček, V. (2001). *Skautskou stezkou*. Junák - svaz skautů a skautek ČR.
- Fontana, D. (2017). *Sociální dovednosti v praxi*. Portál.
- Gillernová, I., & Krejčová, L. (2012). *Sociální dovednosti ve škole*. Grada.
- Goleman, D. (2006). *Social intelligence: the new science of human relationships*. Bantam Books.
- Hanuš, R., & Chytilová, L. (2009). *Zážitkově pedagogické učení*. Grada.
- Chráská, M. (2016). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Grada.
- Jarošová, E. (2001). *Trénink sociálních a manažerských dovedností: metodický průvodce*. Management Press.
- Jirásek, I. (2019). *Zážitková pedagogika: teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase)*. Portál.
- Kraus, B. (2014). *Základy sociální pedagogiky*. Portál.
- Kraus, B., & Poláčková, V. (2001). *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Paido.
- Matoušek, O. (2012). *Základy sociální práce*. Portál.
- Mikuláščík, M. (2008). *Sociální kompetence*. Poradca podnikateľa.
- Mlčák, Z. (Ed.). (2005). *Profesní kompetence sociálních pracovníků a jejich hodnocení klienty*. Ostravská univerzita, Filozofická fakulta.
- Mühleisen, S., & Oberhuber, N. (2008). *Komunikační a jiné měkké dovednosti: soft skills v praxi*. Grada.
- Nosek, V. (2012). *Cestou k pramenům*. Junák - svaz skautů a skautek ČR.
- Řeháček, J. (2011). *Desatero skautského zákona*. Ralsko.
- Svobodová, E., & Vitečková, M. (2017). *Osobnost předškolního pedagoga: sebereflexe, sociální kompetence a jejich rozvíjení*. Portál.
- Svojsík, A. B. (1991). *Základy junáctví*. Merkur.

Vacek, P. (2008). *Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat*. Portál.

Výrost, J., Slaměník, I., & Sollárová, E. (Eds.). (2019). *Sociální psychologie: teorie, metody, aplikace*. Grada.

Zajíc, J. (2001). *Myšlenkové základy skautingu*. Junák - svaz skautů a skautek ČR.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Elich, M. (2019, 4.června). *Kompetentní sociální pracovník/pracovnice - socialninovinky.cz*. socialninovinky.cz. <https://www.socialninovinky.cz/novinky-v-socialni-oblasti/570-kompetentni-socialni-pracovnik-pracovnice>

Junák - český skaut. (2021, 19. června). *K čemu vychováváme aneb kompetence skautské výchovy - křižovatka.skaut.cz* . křižovatka.skaut.cz. <https://krizovatka.skaut.cz/vedu-oddil/skautska-vychova/k-cemu-vychovavame-aneb-kompetence-skautske-vychovy>

Junák - český skaut. (2023, 16.ledna). *Slib a zákon - křižovatka.skaut.cz* . křižovatka.skaut.cz. <https://krizovatka.skaut.cz/skautska-vychova/skautska-vychovna-metoda/2021-04/slib-a-zakon>

Morkes, F. (2007, 8. ledna). *Antonín Benjamin Svojsík (1876 - 1938) - rvp.cz*. rvp.cz. <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1077/antonin-benjamin-svojsik-1876-1938-.html>

Nakonečný. M. (2018, 1. února). *Kompetence sociální - encyklopedie.soc.cas.cz* - encyklopedie.soc.cas.cz. https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kompetence_socialni

Scouts. (2024) *Scouts - The Scout Promise - scouts.org.uk* - scouts.org.uk. <https://www.scouts.org.uk/volunteers/runningyoursection/programmeguidance/information-for-volunteers/the-scout-promise/>

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Motivace k dobrovolnictví (dle průměrného pořadí)	39
Graf 2 - získané dovednosti - dobrovolnictví (dle průměrného pořadí)	39
Graf 3 - Přínosnost sociálních dovedností (dle průměrného pořadí)	41
Graf 4 - Využití získaných soc. dovedností (dle průměrného pořadí)	42

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - demografické údaje respondentů.....	37
Tabulka 2 – Motivace	38
Tabulka 3 - Účast na dobrovolnických akcích.....	38
Tabulka 4 - získané sociální kompetence	40
Tabulka 5 - zlepšení v sociálních dovednostech.....	41
Tabulka 6 - Rozvoj sociálních kompetencí ve skautingu (absolutní četnost/relativní četnost)	42

SEZNAM PŘÍLOH
Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dotazník

1 Jakého jste pohlaví?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Muž Žena Nechci uvádět

2 Uvedte prosím svůj věk:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 0-18 let 18-30 let 31-50 let 51 a více let Nechci uvádět

3 Jak dlouho jste členem skautingu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Méně než rok 1-3 roky 3-5 let Více než 5 let

4 Jaká byla Vaše motivace k tomu stát se členem skautského hnutí

Nápověda k otázce: *Vyznačte, ke které hodnotě se přikláníte: -2 - určitě ne, 2 - určitě ano*

	-2	-1	0	1	2
Doporučení od kamarádů, rodiny, ...	☐	☐	☐	☐	☐
Zájem o přírodu a dobrodružství	☐	☐	☐	☐	☐
Touha po nových zkušenostech	☐	☐	☐	☐	☐
Vidina nových přátelských vztahů	☐	☐	☐	☐	☐

5 Jak často se účastníte dobrovolnických aktivit?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Alespoň 1x měsíčně Alespoň 1x ročně Neúčastním se

6 Co Vás motivuje k účasti na dobrovolnických akcích?

Nápověda k otázce: Vyznačte, ke které hodnotě se přikláníte: -2 - vůbec mě nemotivuje, 2 - nejvíce mě motivuje

	-2	-1	0	1	2
Pomáhat druhým	☐	☐	☐	☐	☐
Osobní rozvoj	☐	☐	☐	☐	☐
Skautské hodnoty	☐	☐	☐	☐	☐
Uznání ve společnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Touha změnit svět	☐	☐	☐	☐	☐

7 Jaké dovednosti nebo znalosti Vám přinesla účast na dobrovolnických akcích?

Nápověda k otázce: Vyznačte, ke které hodnotě se přikláníte: -2 - určitě ne, 2 - určitě ano

	-2	-1	0	1	2
Zodpovědnost	☐	☐	☐	☐	☐
Samostatnost	☐	☐	☐	☐	☐
Navazování nových přátelství	☐	☐	☐	☐	☐
Porozumění společenským problémům	☐	☐	☐	☐	☐
Zlepšení se v organizaci a vedení týmu	☐	☐	☐	☐	☐
Možnost vyzkoušet si dobrovolnictví	☐	☐	☐	☐	☐
Zlepšení se v komunikaci	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost vcítit se do druhých	☐	☐	☐	☐	☐

8 Jakým způsobem Vás motivují skautské aktivity k rozvoji sociálních kompetencí?

Nápověda k otázce: Vyznačte, ke které hodnotě se přikláníte: -2 - určitě ne, 2 - určitě ano

	-2	-1	0	1	2
Dodržováním skautských hodnot	☐	☐	☐	☐	☐
Touha po seberozvoji	☐	☐	☐	☐	☐
Podpora od vedoucích	☐	☐	☐	☐	☐
Pocit, že někam patřím	☐	☐	☐	☐	☐
Překonáváním nových výzev	☐	☐	☐	☐	☐
Možnost být kreativní	☐	☐	☐	☐	☐

9 Uvedte, jak jste se zlepšil(a) díky skautingu v daných dovednostech:

Nápověda k otázce: Vyznačte, ke které hodnotě se přikláníte: -2 - vůbec jsem se nezlepšil(a), 2 - zlepšil(a) jsem se nejvíce

	-2	-1	0	1	2
Komunikace	☐	☐	☐	☐	☐
Vedení týmu	☐	☐	☐	☐	☐
Organizace	☐	☐	☐	☐	☐
Empatie	☐	☐	☐	☐	☐
Samostatnost	☐	☐	☐	☐	☐
Seberozvoj	☐	☐	☐	☐	☐
Řešení konfliktů	☐	☐	☐	☐	☐
Spolupráce v týmu	☐	☐	☐	☐	☐
Zodpovědnost	☐	☐	☐	☐	☐

10 Uvedte, jak jsou pro Vás přínosné následující dovednosti:

Nápověda k otázce: Vyznačte, ke které hodnotě se přikláníte: -2 - vůbec není přínosná, 2 - je velmi přínosná

	-2	-1	0	1	2
Komunikace	☐	☐	☐	☐	☐
Empatie	☐	☐	☐	☐	☐
Organizace	☐	☐	☐	☐	☐
Vedení týmu	☐	☐	☐	☐	☐
Samostatnost	☐	☐	☐	☐	☐
Řešení konfliktů	☐	☐	☐	☐	☐
Spolupráce v týmu	☐	☐	☐	☐	☐
Seberozvoj	☐	☐	☐	☐	☐
Zodpovědnost	☐	☐	☐	☐	☐

11 Jak moc Vám skauting pomohl v rozvíjení sociálních kompetencí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1 - vůbec mi nepomohl   2 - spíše mi nepomohl   3 - spíše mi pomohl   4 - nejvíce mi pomohl

12 Jak máte v plánu naložit se získanými sociálními kompetencemi?

Nápověda k otázce: *Vyznačte, ke které hodnotě se přikláníte: -2 - nevyužiji je, 2 - využiji je nejvíce*

	-2	-1	0	1	2
Chci být aktivní a předávat své dovednosti dál (instruktor, vedoucí,...)	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální kompetence budu využívat denně v běžném životě	☐	☐	☐	☐	☐
Chci organizovat větší skautské či dobrovolnické akce	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální kompetence využiji v profesním životě	☐	☐	☐	☐	☐